

Botanical Garden Organization

แผนปฏิบัติการประจำปี องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ACTION PLAN 2023 – 2027

2566–2570

สำหรับใช้ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

เรียบเรียงโดยส่วนนโยบายและแผน

ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์

ในคราวการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 5/2568 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568

แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 – 2570

ฉบับทบทวนประจำปี 2568

ใช้ในปีงบประมาณ 2569

องค์การสวนพฤกษศาสตร์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรียบเรียงโดย

ส่วนนโยบายและแผน สำนักบริหาร

กรกฎาคม 2568

คำนำ

ตามพระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 กำหนดให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจที่มีกรอบระยะเวลาห้าปี และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจรายงานผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีของรัฐวิสาหกิจเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจนั้น

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 (9) และมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ และแผนวิสาหกิจ นำเสนอคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณาให้ความเห็นชอบตามลำดับก่อนจัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ภายใน 2 เดือนก่อนเริ่มปีบัญชีของรัฐวิสาหกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการทบทวนและจัดทำแผนวิสาหกิจในปี 2568 เพื่อจัดทำแผนระยะที่ 2 เป็นแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2566-2570 นำเสนอผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ และได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อโดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้ทบทวนเป้าหมายของปี ให้เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยแสดงมุมมองครอบคลุมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ทรัพยากร และนโยบายการกำกับดูแล เพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายของแผนวิสาหกิจและเป็นแนวทางการดำเนินงานในระยะสั้น ภายในปีงบประมาณพ.ศ. 2569 ต่อไป

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทสรุปผู้บริหาร	ซ
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	1
1.1 ประวัติความเป็นมา	1
1.2 กฎหมายจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์	2
1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง	2
1.4 อำนาจหน้าที่	3
1.5 ประเภทกิจการ	3
1.6 ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์	3
1.7 พื้นที่ดำเนินงาน	4
1.8 ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ	5
1.9 องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์	8
1.10 บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์	11
1.11 โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง	12
ส่วนที่ 2 การดำเนินการในปัจจุบัน	13
2.1 การดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	13
2.2 การดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช	18
2.3 การดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ	19
2.4 ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ	22
2.5 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education)	23
2.6 การดำเนินงานด้านธุรกิจ	24
2.7 รายงานผลการดำเนินงานด้าน Core Business Enablers หัวข้อ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์	25

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	33
3.1 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ	33
3.2 ค่านิยมองค์กร และวัฒนธรรมองค์กร (Core Value)	33
3.3 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	34
3.4 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	34
3.5 การถ่ายทอดยุทธศาสตร์สู่แผนกลยุทธ์การดำเนินงาน	36
ส่วนที่ 4 แผนปฏิบัติการประจำปี 2566-2570	37
3.1 วัตถุประสงค์การจัดทำแผนปฏิบัติการ	37
3.2 ความสอดคล้องกับแผนและนโยบายประเทศ	38
3.3 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าหมายและตัวชี้วัด ปีงบประมาณ 2566-2570 (ทบทวนปี 2568)	40
ส่วนที่ 5 รายละเอียดแผนงาน โครงการที่สำคัญปีงบประมาณ 2569	54
5.1 แผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ 2569	54
5.2 แผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกตามยุทธศาสตร์	58
5.3 รายละเอียดตามแผนงานโครงการที่สำคัญ	60
SO1 : ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก	61
● S-03 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช มุ่งสู่ความยั่งยืน	62
● P-01 : ผลผลิตการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	66
● I-01 : โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการ สวนพฤกษศาสตร์สากล	70
● I-03 : โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษศาสตร์ STRONG องค์กรพอเพียงต่อต้านทุจริต	72
SO2 : ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก	76
● S-01 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	77
● S-02 : โครงการฟื้นฟูป่าต้นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ	80
● S-04 : โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้	83
● P-02 : อนุรักษ์ ศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพ	86

SO3 : มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Goal : Biodiversity Research and Innovation)	89
• โครงการสำคัญ R-01: ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	90
• โครงการสำคัญ P-02 : อนุรักษ์ ศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	93
SO4 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	96
• S-01 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	97
• P-01 : ผลผลิตการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	100
• I-01 : โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	104
• BCM001-004 : โครงการสร้างรายได้จากการประกอบธุรกิจ	107
• S-03 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช มุ่งสู่ความยั่งยืน	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 อัตราค่าจ้าง	12
ตารางที่ 2 สถิติรายได้องค์การพฤษภาคมศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2566 - 2568)	24
ตารางที่ 3 สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤษภาคมศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2566 - 2568)	25
ตารางที่ 4 ตารางเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์	34
ตารางที่ 5 ความสอดคล้องกับแผนและนโยบายประเทศ	38
ตารางที่ 6 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติการ SO1	40
ตารางที่ 7 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติการ SO2	42
ตารางที่ 8 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติการ SO3	45
ตารางที่ 9 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติการ SO4	47
ตารางที่ 10 สรุปตารางความเชื่อมโยงเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ	51
ตารางที่ 11 แผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกตามวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์	58

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พื้นที่ดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์สาขา 7 แห่ง	4
ภาพที่ 2 ภาพแสดงการทดลองทางวิทยาศาสตร์	5
ภาพที่ 3 การดำเนินงานด้านการสำรวจรวบรวม	5
ภาพที่ 4 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	5
ภาพที่ 5 การฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์ไม้	6
ภาพที่ 6 แหล่งเรียนรู้กลุ่มอาคารเรือนกระจก	6
ภาพที่ 7 เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้	9
ภาพที่ 8 สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	10
ภาพที่ 9 โรงเรือนป่าดิบชื้น	11
ภาพที่ 10 ผังโครงสร้างองค์กร	12
ภาพที่ 11 สวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี	17
ภาพที่ 12 อนุสิทธิบัตรงานวิจัยและผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย	20
ภาพที่ 13 ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 6 สายพันธุ์	21
ภาพที่ 14 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร	23
ภาพที่ 15 แสดงผลการประเมินรายประเด็น ของหัวข้อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์	25
ภาพที่ 16 ภาพวิสัยทัศน์ พันธกิจ	33
ภาพที่ 17 ค่านิยมองค์กร และวัฒนธรรม (Core Value)	33
ภาพที่ 18 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	34
ภาพที่ 19 การถ่ายทอดยุทธศาสตร์สู่แผนกลยุทธ์การดำเนินงาน	36

บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการทบทวนและจัดทำแผนวิสาหกิจ ระยะที่ 2 เป็นแผนวิสาหกิจ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2566-2570 นำเสนอผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566-2570 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2570 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ทรัพยากร และนโยบายการกำกับดูแล โดยในปี พ.ศ. 2568 ได้ทำการทบทวนเป้าหมายและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนวิสาหกิจ เพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายของแผนวิสาหกิจ โดยมีความเชื่อมโยงกับแผนระดับต่างๆ และมีสาระสำคัญดังนี้

ความเชื่อมโยงแผนระดับต่างๆ โดยสรุปดังต่อไปนี้

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ให้ความสำคัญและจัดทำความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่างๆ ลงไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีขององค์กรฯ โดยมีการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPD) มาเป็นเป้าหมายการดำเนินงานให้เกิดความยั่งยืน เชื่อมโยงไปสู่การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนปฏิรูปประเทศ แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม BCG Model แผนพัฒนาวิสาหกิจ และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี สู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายองค์กร ตามแผนภาพความเชื่อมโยง ดังนี้

ความสอดคล้องกับแผนและนโยบายประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)		เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant conservation)			
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง		ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน		ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
- การรักษาความมั่นคงและผล ประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล		- สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว - ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม		- ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติและขยายโอกาสสู่เวทีระดับโลก - สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว	
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ					
ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน		ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว เป้าหมาย : ความสามารถทาง การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น		ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป้าหมาย : มูลค่าการลงทุนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศเพิ่มขึ้น	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13					
หมวดหมู่ที่ 2 เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน		หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ		หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
				หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต	
แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม					
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล		ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล		สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	
				ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล	
				พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล	
				สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	
BCG Model					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม					
แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ					
สาขาทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาท ภารกิจเชิงส่งเสริม					
กรอบภารกิจของสาขาทรัพยากรธรรมชาติ : พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ควบคู่กับการอนุรักษ์และสร้างความตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่ชุมชนและประชาชน รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ					
แนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตามหมวดหมู่ตามแผนพัฒนาฉบับที่ 13					
หมวดหมู่ที่ 2 การท่องเที่ยว อ.ส.พ เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณค่าและยั่งยืน		หมวดหมู่ที่ 10 เศรษฐกิจหมุนเวียน Carbon ต่ำ อ.ส.พ. มุ่งเน้นการดำเนินงานสู่สังคมคาร์บอนต่ำและมุ่งการทำงานตามกรอบ BCG Model		หมวดหมู่ที่ 12 กำลังคนสมรรถนะสูง อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและเป็นสถาบันวิชาการด้านพืช ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ถ่ายทอด และแหล่งอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย	
แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579)					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง ปันฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน			ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง		
วิสัยทัศน์ : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน					
พันธกิจ : เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ					
ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (เปลี่ยนแปลงจากฉบับเดิม จาก 5 วัตถุประสงค์ เป็น 4 วัตถุประสงค์)					
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนากาบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล		SO3 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธด้านการอนุรักษ์พืช ในระดับโลก		SO5 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
				SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งเป็นเป้าหมาย และทิศทางของ
กิจการในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566-2570 ฉบับทบทวนปี
2568 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในปี 2569-2570 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ทรัพยากร และการ
กำกับดูแล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายใต้แผนระยะยาว หรือแผนวิสัยทัศน์ขององค์กร ที่สอดคล้องกับ
แผนพัฒนานวัตกรรมวิสาหกิจและแผนระดับประเทศ

ภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์

วิสัยทัศน์ : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

พันธกิจ : เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ

STRATEGIC OBJECTIVE	S01 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก		S02 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก		S03 มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ		S04 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี									
 เป้าประสงค์ GOAL (G)	G1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีการจัดการตามมาตรฐานสากล โดยได้รับการรับรองจากองค์กรระดับนานาชาติ		G1.2 มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี		G2.1 ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม่ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ		G3.1 เป็นแหล่งความรู้ชั้นนำด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยมีผลงานวิจัย นวัตกรรม และฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ		G4.1 เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ		G4.2 มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้จากการประกอบกิจการด้วยภารกิจ อ.ส.พ. ส่งเสริมพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม					
 ยุทธศาสตร์ Strategic Direction (SD)	SD1.1 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์สากลพร้อมสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ		SD1.2 พัฒนาขีดความสามารถองค์กรทั้งด้านโครงสร้างระบบงานทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยีดิจิทัลพร้อมเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลและความเป็นมืออาชีพ		SD2.1 สร้างขีดความสามารถและระบบการอนุรักษ์พืชที่สอดคล้องกับแนวทางสากลโดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญในประเทศไทย		SD3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย		SD4.1 พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ		SD4.2 เพิ่มศักยภาพประกอบกิจการรูปแบบธุรกิจ ด้วยสินค้าและบริการจากการกิจขององค์กร อ.ส.พ. ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบใหม่ๆ อย่างยั่งยืน					
 กลยุทธ์ Strategy (ST)	ST1.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ให้มีมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ BGCI	ST1.2 การจัดการเครือข่ายความร่วมมือการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและต่างประเทศ	ST1.3 บูรณาการกระบวนการภายใต้ CORE BUSINESS ENABLER 8	ST1.4 พัฒนาเกณฑ์แนวทางการคำนวณ HROI ที่เหมาะสมกับองค์กร	ST2.1 เร่งจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศไทย	ST2.2 พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นศูนย์สำรองพันธุกรรมและดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชของพืชครอบครัว	ST2.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและทะเบียนพันธุ์พืชหายาก/ใกล้สูญพันธุ์	ST2.4 ส่งเสริม กิจกรรมฟื้นฟูคืนความหลากหลายของพันธุ์พืช โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	ST3.1 ส่งเสริมงานวิจัยในด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนเป้าหมายประเทศ	ST4.1 สร้างและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศอย่างมีมาตรฐาน	ST4.2 สร้างคุณค่าจากภารกิจองค์กรสู่ผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ๆ โดยมุ่งเน้นลูกค้า	ST4.3 พัฒนาช่องทางทางการสื่อสาร การตลาดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งผ่านสินค้าและบริการแก่ลูกค้า				
 เป้าหมาย Target (T)	T1.1.1 สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 3 ภายในปี 2569	T1.2.1 มีเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสวนพฤกษศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมการดำเนินงานตามภารกิจ	T1.3.1 ระดับคะแนนการประเมิน ENABLERS รวม ทั้ง 8 ด้าน ระดับ 3 ภายในปี 2570	T1.4.1 พัฒนาเกณฑ์แนวทางการคำนวณ HROI ที่เหมาะสมกับองค์กร	T2.1.1 แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในระดับประเทศ ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ภายในปี 2570		T2.2.1 สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ 6 แห่ง	T2.2.2 พันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการรวบรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ของพืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	T2.3.1 ระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชหายาก ครบถ้วน สมบูรณ์ ตามทะเบียนพันธุ์พืช ร้อยละ 80	T2.4.1 พันธุ์ไม้ถิ่นใหม่ไม่น้อยกว่า 20 ชนิดในแต่ละปี	T3.1.1 ผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล 20 ผลงาน / ปี	T3.1.2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย บิลละ 1 ต้นแบบ	T3.1.3 ผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม 10%			
 แผนงาน / แผนกลยุทธ์ Strategy Plan	• แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI		• แผนพัฒนาสวนสาขา		• แผนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ		• แผนกลยุทธ์ตามหัวข้อ CORE BUSINESS ENABLER 8 ด้าน		• แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พืชของประเทศไทย		• แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม		• แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	• แผนธุรกิจจัดหารายได้	• แผนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EVM)	• แผนกลยุทธ์การตลาดและประชาสัมพันธ์

ความเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ สู่ เป้าหมายและตัวชี้วัด

VISION : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (The World Class Botanic Garden for sustainable future)			
Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ			
To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
ยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2566-2570			
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล	SO3 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนององค์การด้านอนุรักษ์พืช ในระดับโลก	SO5 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยี
เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2566-2570			
T1.1 สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 3 ภายในปี 2569 T1.2 มีเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมการดำเนินงานตามภารกิจ T1.3 ระดับคะแนนการประเมิน Enablers รวม ทั้ง 8 ด้าน ระดับ 3 ภายในปี 2570 T1.4.1 สัดส่วน HROI ภาพรวมขององค์กร $\geq 150\%$ (1.5 เท่า)	T2.1.1 แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในระดับประเทศ ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ภายในปี 2570 T2.2.1 สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ 6 แห่ง T2.2.2 พันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการรวบรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ อย่างน้อย ร้อยละ 60 ของพืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ (จากทั้งหมด 1,800 ชนิด) T2.3.1 ระบบฐานข้อมูลกลางที่มีข้อมูลพันธุ์พืชหายากครบถ้วนสมบูรณ์ ตามทะเบียนพันธุ์พืช T2.4 พันธุ์พืชถิ่นไม่ต่ำกว่า 20 ชนิดในแต่ละปี	T3.1.1 ผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล 20 ผลงาน / ปี T3.1.2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย ปีละ 1 ต้นแบบ T3.1.3 ผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม 10%	T4.1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมศักยภาพในการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ 6 แห่งในปี 2570 T4.1.2 ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ > 0.4000 ลค. 4.1.3 ได้รับการรับรองมาตรฐาน เกียรติบัตร หรือรางวัลด้านการท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ ท่องเที่ยว ปีละ 1 รางวัล T4.2.1 มีผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่พัฒนาเพิ่มขึ้น > 10 รายการ /ปี T4.2.2 รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นปีละ 10%เพียงพอต่อการดำเนินงาน และการพัฒนา T4.2.3 กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ 0% ในปี 2570 T4.3.1 พัฒนาช่องทางสื่อสาร การตลาด Online และแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งผ่านสินค้าและบริการแก่ลูกค้าอย่างน้อย 5 ช่องทาง

ตัวชี้วัด ปี พ.ศ. 2566 – 2570

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล					SO2 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืช ในระดับโลก					SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ					SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยี				
KPI-101ความสำเร็จในการได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3 (ระดับ)					KPI-201 ร้อยละความสำเร็จของแผนแม่บทแล้วเสร็จและใช้เป็นแนวทางการดำเนินได้ในระยะยาว (ร้อยละ)					KPI-301. จำนวนผลงานถ่ายทอด ตีพิมพ์ในระดับสากล (ชิ้นงาน)					KPI-401 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและความพร้อมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน (แห่ง)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
1	2	2	3	3	-	-	-	100	-	20	20	20	20	20	3	3	4	5	6
KPI-102ร้อยละความสำเร็จในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล (ร้อยละ)					KPI-202 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ (แห่ง)					KPI-302 จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงาน วิจัย (ต้นแบบ)					KPI-402 จำนวนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ (คน)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
-	-	60	80	100	5	5	6	6	7	1	1	1	1	1	370,898 (ผล)	306,498 (ผล)	300,000	400,000	460,000
KPI-103ระดับคะแนนการประเมินผลภาพรวม (คะแนน)					KPI-203 จำนวนพันธุ์พืชที่ได้รับการรวบรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ (ชนิด)					KPI-303 ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (ร้อยละ)					KPI-403 ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาใช้บริการในระดับมากขึ้นไป (ร้อยละ)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
1.86	2.14	2.46	2.83	3.00	577	653	749	865	1080			10	10	10	75	75	80	80	85

ตัวชี้วัด ปี พ.ศ. 2566 – 2570 (ต่อ)

SO1					SO2					SO3					SO4				
T1.4.1 สัดส่วน HROI ภาพรวมของ องค์กร >=150% (1.5 เท่า) (ร้อยละ)					KPI-204 สัดส่วนข้อมูลพื้นฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชกับ จำนวนพืชที่รวบรวมไว้ มีความครบถ้วน(ร้อยละ)										KPI-404 จำนวนรางวัล เกียรติบัตร หรือการ รับรอง มาตรฐาน (รางวัล)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70						66	67	68	69	70
-	-	150	150	150	20	20	50	50	80						1	1	1	1	1
					KPI-205 จำนวนชนิดพันธุ์ที่ทำการอนุรักษ์ พันธุ์ ถิ่น (ชนิด)										KPI-405 จำนวนสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ ของ อ.ส.พ. ที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากภารกิจ การดำเนินงาน (ชิ้นงาน)				
					66	67	68	69	70						66	67	68	69	70
					20	20	20	20	20								2	2	2
															KPI-406 รายได้จากดำเนินงานภาพรวม (ลบ.)				
															66	67	68	69	70
															40 (ผล) (39.9664)	45 (ผล) (30.0380)	45 (ผล) (20.8156)	60	68
															KPI-407 ค่า Economic Profit เพิ่มขึ้น(ร้อยละ)				
															66	67	68	69	70
															-10	-10	-5	-5	0
															KPI408 จำนวนช่องทางการสื่อสาร Online หรือ แพลตฟอร์มที่พัฒนา				
															66	67	68	69	70
															5	5	5	5	5

แผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกตามยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แผนกลยุทธ์ หรือแผนอื่นที่เทียบเท่า แผนกลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก	1. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI	S-03 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ P-01 ผลผลิตที่ 1 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น I-02 โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล I-03 โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษศาสตร์ STRONG องค์การพอเพียงต่อต้านทุจริต
	2. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สาขา	
	3. แผนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	
	4. แผนกลยุทธ์ตามหัวข้อ Core Business Enabler 8 แผน	
SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก	5. แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์ของประเทศ	S-01 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม S-02 โครงการฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ S-04 โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้ P-02 ผลผลิต 2_การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แผนกลยุทธ์ หรือแผนอื่นที่เทียบเท่า แผนกลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง
SO3 มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	6. แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	R-01 โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม P-02 ผลผลิต 2 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	7. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	S-01 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม P-01 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น I-01โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	8. แผนธุรกิจจัดหารายได้	BMC010-004 โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลอง
	9. แผนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EVM)	S-03 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
	10.แผนกลยุทธ์ การตลาดและประชาสัมพันธ์	S-03 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ประวัติความเป็นมา

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยมีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในสังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล และวางนโยบายร่วมกับคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติและให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้ระดับมาตรฐานสากล เพื่อสนับสนุนงานค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยของทรัพยากรพรรณพืชอันทรงคุณค่าของประเทศ

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ แต่เดิมรู้จักกันในนามของสวนพฤกษศาสตร์แม่สา นับว่าเป็นสวนพฤกษศาสตร์แห่งแรกของประเทศที่เป็นมาตรฐานสากล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิจัยและให้ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2537 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับพระราชทานพระราชนุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือขององค์การฯ จังหวัดเชียงใหม่ว่า “สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์”

ภารกิจหลักของสวนพฤกษศาสตร์ คือ การทำหน้าที่รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ นำมาจัดปลูกขยายพันธุ์ โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น ไม้หายากและไม้ที่กำลังจะสูญพันธุ์ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช รวมถึงทำหน้าที่เป็นศูนย์ศึกษาและค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นสถานที่เผยแพร่ความสวยงามและคุณค่าของพรรณพฤกษชาติไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงต้องการผลักดันให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยจากทรัพยากรด้านพืช ตลอดจนการเพิ่มนักวิทยาศาสตร์ชั้นสูงในสาขาพืชให้เพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศ มีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมและเพียงพอ ให้สอดคล้องต่อความต้องการขององค์กรในการสร้างความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมถึงมีนักวิชาการระดับสูงในหลายสาขามาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

ในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม โดยนำหน่วยงานราชการที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันไว้ในหน่วยงานเดียว องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้โอนย้ายจากสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมาสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

1.2 กฎหมายจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พุทธศักราช 2535 โดยตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 40 วันที่ 7 เมษายน พุทธศักราช 2535 หน้า 89

ในปี พุทธศักราช 2562 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2562 โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้ให้ไว้ ณ วันที่ 12 เมษายน พุทธศักราช 2562 เป็นปีที่ 4 ในรัชการปัจจุบัน และตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 49 ก วันที่ 14 เมษายน 2562 หน้า 69

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พรรณไม้มหายาก และพรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยไว้ให้คงอยู่ โดยการเก็บรวบรวมพรรณไม้ไว้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ จัดแสดงและให้ความรู้กับประชาชน รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พัฒนาพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้อนุรักษ์พืชในพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่แหล่งชุ่มน้ำ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ วันที่ 7 เมษายน 2535 ให้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) รวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ เพื่อจัดปลูกเป็นหมวดหมู่
- 2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ข้อมูล เอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการพฤกษศาสตร์กับองค์กรอื่น ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- 3) ขยายพันธุ์ และอนุรักษ์พรรณไม้ของประเทศไทย
- 4) ศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม และวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช รวมทั้งส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจการดังกล่าวของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
- 5) เป็นสถานศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการสันถนาการพักผ่อนหย่อนใจ และให้ความรู้โดยเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์
- 6) ปลูกฝังและกล่อมเกลাজิตใจ รวมทั้งให้ความรู้แก่เยาวชน ให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 7) นำเข้ามาในและส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งของที่เกี่ยวข้องกับกิจการพฤกษศาสตร์
- 8) ประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกับกิจการพฤกษศาสตร์

1.4 อำนาจหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 7 เมษายน 2535 มาตรา 7 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งจึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

- 1) ถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า ซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ ทั้งภายในและภายนอก ราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้
- 2) ว่าจ้างหรือรับจ้างทำกิจการที่เกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
- 3) ขายหรือแลกเปลี่ยนพรรณไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช ตลอดจนทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
- 4) กู้ยืม ให้กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในกรณีที่เป็นการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินคราวละห้าล้านบาทขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังก่อน
- 5) ร่วมกิจการหรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลใด ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว
- 6) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่างหรือนายหน้าเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ของ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

1.5 ประเภทกิจการ/ลักษณะการประกอบกิจการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริม ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินงานทางพฤกษศาสตร์ เพื่อความยั่งยืนขององค์กร

1.6 ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

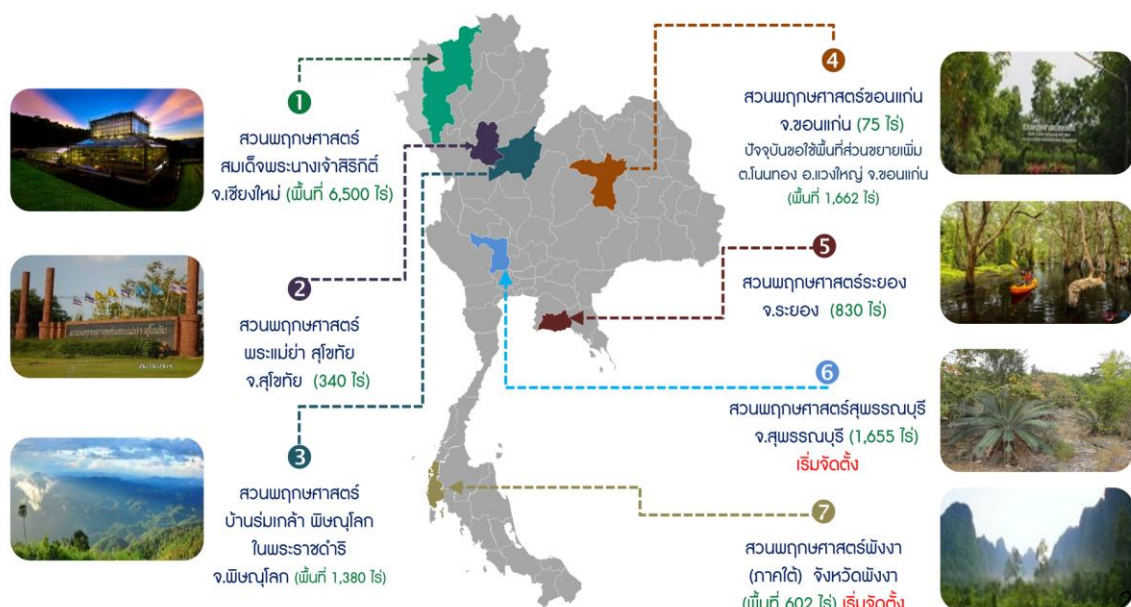
สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอน นำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

1.7 พื้นที่ดำเนินงาน

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ในกำกับดูแลจำนวนหลายแห่ง ดังนี้

- 1) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินการ จำนวน 6,500 ไร่
- 2) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัด พิษณุโลก มีพื้นที่ดำเนินการ 1,380 ไร่
- 3) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอกะเลง จังหวัดระยอง พื้นที่ดำเนินการ 830 ไร่
- 4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ณ พื้นที่บ้านทุ่งแคน หมู่ 9 ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัด ขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ 1 พื้นที่ประมาณ 75 ไร่ (ปัจจุบันรอการรับอนุญาตพื้นที่ให้ ณ ตำบลโนนทอง อำเภองาวใหญ่ จังหวัดขอนแก่น)
- 5) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พื้นที่ดำเนินการ 340 ไร่
- 6) สวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี ต.จรเข้สามพัน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี พื้นที่ ดำเนินการ 1,655 ไร่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมจัดตั้ง
- 7) สวนพฤกษศาสตร์พังงา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา พื้นที่ 602 ไร่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการ เตรียมจัดตั้ง

ภาพที่ 1 พื้นที่ดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์สาขา 7 แห่ง

1.8. ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย

(1.1) งานด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยงานวิจัยพื้นฐาน งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ และงานวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยผลงานศึกษาวิจัยนั้นต้องเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

ภาพที่ 2 ภาพแสดงการทดลองทางวิทยาศาสตร์

(1.2) งานหอพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านอนุกรมวิธาน และความหลากหลายทางชีวภาพของพืช มีการรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง โดยมีจำนวนชนิดพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างพรรณไม้ต้อง

ภาพที่ 3 การดำเนินงานด้านการสำรวจรวบรวม

(1.3) ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น โดยต้องมีห้องปฏิบัติการพร้อมเครื่องมือที่ทันสมัย ตามประเภทและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ภาพที่ 4 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

(1.4) งานด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยั่งยืน การสำรวจ เก็บรวบรวมขยายพันธุ์ไม้ โดยต้องมีจำนวนพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ ในปัจจุบันได้ทำการรวบรวมพันธุ์พืชโดยยึดตามบัญชีพืชที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data: Plants, ONEP 2006)

ภาพที่ 5 การฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์ไม้

2) ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) มีพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จัดปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการ และความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืชเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีการรวบรวมพรรณไม้มีชีวิต (Living Collection) พร้อมทั้งข้อมูลต้นไม้ในเชิงวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด จำนวน 20,000 รายการ จำนวนพรรณไม้หายากร้อยละ 60 ของบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants) ด้านพื้นที่จัดแสดงมีการจัดแสดงไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/วงศ์ โดยพื้นที่จัดแสดงต้องมีการออกแบบวางผัง (Landscape) เพื่อให้มีความสวยงาม ดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้าไปในพื้นที่และได้รับความรู้ มีการแสดงป้ายชื่อต้นไม้ ป้ายข้อมูลวงศ์ ป้ายสื่อความหมาย มีการตรวจสอบต้นไม้ภายในพื้นที่วงศ์ มีระบบสาธารณูปโภคเพื่อดูแลพื้นที่ มีพื้นที่พักผ่อนและเจ้าหน้าที่ดูแล

ภาพที่ 6 แหล่งเรียนรู้กลุ่มอาคารเรือนกระจก

(2) โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติมหรือทดแทนในพื้นที่ต่าง ๆ มีโรงเรือนสำหรับรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นของแต่ละภาค รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ และโรงเรือนในโรงเรือนเพาะชำ เพื่อการรวบรวม เพาะ

ขยายพันธุ์ หรือการอนุบาลพืชที่มีบัญชีหรือฐานข้อมูลพืชที่นำมาปลูกและเพาะขยายพันธุ์ มีการจัดระบบการเพาะขยายพันธุ์และการนำไปใช้ประโยชน์ทุกโรงเรียน

(3) ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ทุกรูปแบบ การเก็บรักษา การเพาะขยายพันธุ์พืช เรือนเพาะชำ รูปภาพ ภาพวาด มีการจัดการข้อมูลเพื่อการให้บริการทางวิชาการตามหลักมาตรฐานสากล

(4) ห้องสมุด (Library) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการจัดการและดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล มีทั้งภาพและรายละเอียด เป็นห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ชั้นนำที่มีเอกสาร หนังสือครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านพืช และโดยเฉพาะเอกสารทางด้านอนุกรมวิธานของภูมิภาค

(5) พิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดงเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิวัฒนาการของธรรมชาติ ความหลากหลายและองค์ความรู้ทางด้านพืช ตลอดจนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพืช

(6) การให้ความรู้ (Education) เผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อเปิดความรู้ไปสู่สาธารณชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต มีหลักสูตรการให้ความรู้ที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ประถม มัธยม อุดมศึกษา ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และนานาชาติ มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเผยแพร่ไม่น้อยกว่าปีละ 10 เรื่อง

3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อจัดการงานในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ภูมิสถาปัตย์ และด้านอื่น ๆ ครบถ้วนเพื่อจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้ทักษะให้สูงขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน เพื่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการทำงาน มีระบบบริหารจัดการงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อก้าวอยู่ในระดับสากล และมีกระบวนการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) ด้านการดูแลบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

มีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ อาคารพื้นที่ทำการต่าง ๆ สำนักงาน อาคารสาร์นิเทศ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาคารเอนกประสงค์ อาคารจัดแสดง อาคารจำหน่ายสินค้า ห้องประชุมสัมมนา ห้องจัดนิทรรศการ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ที่จอดรถ รวมถึงบ้านพนักงาน ที่มีการดูแลการเจรจาในพื้นที่ การดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมและการจัดการด้านยานพาหนะ

ระบบความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดกับอาคารสถานที่ บุคคลหรือทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น งานก่อสร้างมีการออกแบบและก่อสร้างที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไป มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าชมพื้นที่มีการดูแลระบบสัญญาณในพื้นที่ที่มีความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยจากไฟฟ้า ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากพืชพันธุ์ไม้ทั้งในพื้นที่และที่รวบรวมไว้

(3) ด้านการเผยแพร่ความรู้

มีศูนย์ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงงานสวนพฤกษศาสตร์ออกไปสู่สาธารณชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นส่วนเชื่อมงานทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษา

มีศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการและมีโครงการเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกกระดับ รวมถึงแก่สาธารณชนทั่วไป

มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การรวบรวมพรรณไม้และการเพิ่มศักยภาพของนักวิชาการ

(4) ด้านกิจกรรมเชิงพาณิชย์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อหารายได้ ผลิตรายได้และผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ มีการบริหารจัดการด้านรายได้ผ่านกิจกรรมบริการทางวิชาการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาดที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้สวนพฤกษศาสตร์มีรายได้ในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงาน

1.9. องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์มีบทบาทหน้าที่หลายด้าน ทั้งการรวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ การศึกษาวิจัย การให้ความรู้ รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ การตอบสนองบทบาทเหล่านั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ กัน เช่น สวนจัดแสดงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ สวนเพื่อความสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สถานที่สำหรับการอบรมให้ความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนสถานที่สำหรับการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จะทำให้สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และผู้คนนิยมเข้าค้นคว้าหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่และการใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1) พื้นที่สำหรับสันทนาการ

(1) พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม – เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม และเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อน และได้รับความรู้จากส่วนอื่น ๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ไปในโอกาสเดียวกัน

(2) พื้นที่บริการ – สวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตั้งแต่ถนนทางเข้าทางรถยนต์ ทางเดินเท้า ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ลานจอดรถ ระบบรักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อความสะดวกของผู้เยี่ยมชม ป้ายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่ และกระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2) พื้นที่สำหรับการให้ความรู้

(1) พื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช – สวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จึงต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่ปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและความสวยงาม

โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เช่น วงศ์ไทร (Moraceae) วงศ์ขิง-ข่า (Zingiberaceae) กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย (Naked-seed) เช่น สน (Pinaceae) พรุ (Cycadaceae) และพญาไม้ (Podocarpaceae) ปลูกเป็นกลุ่มตามลักษณะการเจริญเติบโต เช่น กลุ่มไม้เลื้อย ปลูกพืชผสมผสานตามลักษณะพื้นที่อาศัย เช่น สวนหิน และพืชน้ำ หรือปลูกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พืชสมุนไพร พืชเส้นใย พืชน้ำมัน เป็นต้น โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ไว้ล่วงหน้า พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ พืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งจะนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลอย่างดีเป็นพิเศษ พืชต่าง ๆ ที่นำมาปลูกต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อการนำไปในอนาคต การรวบรวมพืชตามระบบอนุกรมวิธานและตามลักษณะภูมิประเทศ มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบและการทำวิจัยทางด้านอนุกรมวิธาน รวมถึงการจัดระบบการจัดการพื้นที่ และป้ายสื่อความหมาย

(2) พื้นที่จัดนิทรรศการ/ประชุม/อบรม - นิทรรศการเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่นั้น มักไม่ให้รายละเอียดลึกซึ้งมากนัก แต่กระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้ อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรเลือกประเภทสื่อที่สนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมได้ดีที่สุดของแต่ละพื้นที่เป็นกรณีไป จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนาสื่อของแต่ละพื้นที่เป็นการเฉพาะ สำหรับการ จัดประชุม/อบรม/สัมมนา เป็นการให้ความรู้เชิงลึก ให้ข้อมูลมาก จำนวนผู้รับความรู้จะน้อยและใช้งบประมาณสูง แต่มีความจำเป็น โดยเฉพาะการให้ความรู้กับครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชน ที่สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป กิจกรรมการประชุม/อบรม/สัมมนา มักจัดในอาคาร ซึ่งต้องมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม เช่น เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์และเครื่องเสียง เป็นต้น รวมถึงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่พักผ่อน นอกห้องประชุม และห้องสุขา

(3) ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารสนเทศ - สวนพฤกษศาสตร์ นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวมแล้ว ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้แก่ประชาชนอีกด้วย ชุดภาพนิ่ง ภาพยนตร์ และหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ความรู้ลึกซึ้งในรายละเอียดแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ดี ดังนั้น สวนพฤกษศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุด รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช ส่วนศูนย์ข้อมูลเป็นการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และเข้าถึงสะดวก รวมถึงการสืบค้นบนอินเทอร์เน็ตด้วยศูนย์สารสนเทศ จะเป็นด่านแรกสำหรับการติดต่อกับสวนพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

ภาพที่ 7 เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้

3) พื้นที่สำหรับการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้

(1) หอพรรณไม้/พิพิธภัณฑ์แมลง - เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (Herbarium Specimen) และตัวอย่างแมลงสำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการทั้งในและนอกประเทศ ได้มีโอกาสมาใช้ประโยชน์ ตัวอย่างอ้างอิงทั้งหมดจะเก็บรวบรวมมาจากทั่วประเทศ รวมถึงจากต่างประเทศ บางส่วน เก็บไว้ในอาคารที่มีระบบการจัดการที่ดี รองรับควบคุมความชื้นและอุณหภูมิได้ เพื่อรักษาตัวอย่างให้เสื่อมสภาพช้าที่สุด และมีระบบการป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราที่เหมาะสม ตัวอย่างจะถูกจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ที่มาการศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา โดยมีเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาไว้ให้ด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องจุลทรรศน์ และเครื่องช่วยวาดรูป เป็นต้น

(2) ห้องปฏิบัติการ - สวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานสากล จะต้องมียุทธศาสตร์การปฏิบัติที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้ให้นักวิจัยได้ใช้ทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่ควรครอบคลุมสาขาวิชาการทางพฤกษศาสตร์ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พืชเคมิ การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และภูมิวิทยา เป็นต้น รวมถึงต้องมีอาคารที่พักรับรองสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาวิจัยในสวนพฤกษศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญที่มาให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ

(3) พื้นที่ป่าธรรมชาติ - มีการสำรวจพรรณไม้และทำแผนที่ รวมทั้งความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการในระยะยาว มีการศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ การสร้างแปลงศึกษาถาวรเพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อใช้วางแผน สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ การมีระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ จะทำให้ทราบจำนวนชนิดและจำนวนต้นไม้มทั้งหมด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร พื้นที่ และงบประมาณ เพื่อการบำรุงรักษา ดูแล ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา

ภาพที่ 8 สวนพฤกษศาสตร์ระยอง

4) พื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์

(1) สำนักงาน – เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสวน ซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ ทั้งงานด้านบริหาร งานด้านธุรการ งานด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการ ทั้งกลุ่มสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา และสายงานสนับสนุน

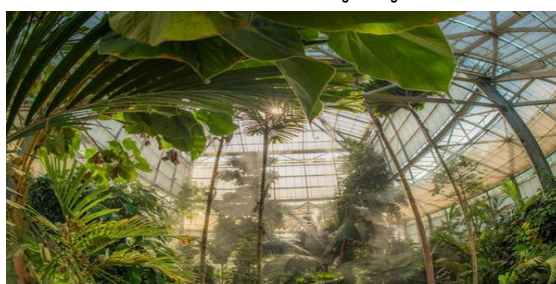
(2) เรือนเพาะชำ – เป็นส่วนสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติม ทดแทน ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ นอกจากนี้ เรือนเพาะชำยังเป็นส่วนสำคัญในการเก็บรักษาต้นพันธุ์และปลูกพืชเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ สาขาต่าง ๆ

1.10. บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพืช ที่มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การปลูกรวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิด ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ที่มีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูล เอกสารอ้างอิง สิ่งพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า สถานศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสุนทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากการเป็นศูนย์รวมพรรณพืชนานาชนิดที่มีการจัดปลูกไว้อย่างมีระบบและเสริมด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์แล้ว สวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงยังต้องประกอบด้วยนักพฤกษศาสตร์ กิจกรรมและส่วนสนับสนุนงานวิชาการด้านพืชที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัยการรวบรวมและถ่ายทอดข้อมูล การผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งสรรพความรู้ทางวิชาการด้านพืชที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นสวนพฤกษศาสตร์ยังประกอบด้วยส่วนอื่น อาทิ ที่ทำการ ศูนย์สารนิเทศ หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำและอนุบาลพืช ห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ศูนย์รวมข้อมูลพืช สวนรุกขชาติ เส้นทางเดินเท้าชมธรรมชาติ ระบบรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึก และวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

ภาพที่ 9 โรงเรือนป่าดิบชื้น

1.11. โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง

1) โครงสร้างองค์กร (ตามข้อบังคับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560) ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 10 ผังโครงสร้างองค์กร

2) ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์

- (1) ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์
- (2) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหาร)
- (3) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายวิชาการ)
- (4) ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
- (5) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์
- (6) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและอนุรักษ์
- (7) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

3) อัตรากำลัง

ตารางที่ 1 อัตรากำลัง

ประเภท	อัตราที่ได้รับจัดสรร (ราย)	อัตราที่บรรจุ/จัดจ้าง (ราย)
- พนักงาน	149	140
- ลูกจ้างประจำ	6	6
- ลูกจ้างชั่วคราว	200	193
- ลูกจ้างโครงการ	-	69
รวม	355	408

ส่วนที่ 2

การดำเนินการในปัจจุบัน

2.1. การดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จำนวน 5 แห่งให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้นอกถิ่นที่อาศัยของประเทศ พร้อมทั้งการเสริมการศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้ศึกษาเรียนรู้ โดยมีจุดเน้นในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

■ **สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะเริ่ญ จังหวัดเชียงใหม่**

มีพื้นที่ 6,500 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นการเป็นแหล่งอนุรักษ์ พืชวงศ์กล้วยไม้ ชิง-ข้า พืชหินปูน พืชสมุนไพร พืชทนแล้ง พืชกินแมลง พืชน้ำ มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) ศูนย์กล้วยไม้ไทยสายพันธุ์แท้ ดำเนินการบำรุงรักษากล้วยไม้สายพันธุ์ไทย เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้หายากของประเทศไทยไว้เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กล้วยไม้ไทยแท้ให้คงอยู่และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การท่องเที่ยวในงานวิชาการ

2) เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walkway) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับเปลี่ยนการจัดแสดงพันธุ์ไม้ให้เกิดความสวยงามรองรับการท่องเที่ยวของประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ โดยมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน

3) กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glass House Complex) ประกอบด้วยโรงเรือนทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรือน ดำเนินการปรับปรุงการจัดแสดง การจัดตกแต่งพันธุ์ไม้ การบำรุงดูแลรักษาพันธุ์ไม้ รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบของกลุ่มอาคาร

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยการเพิ่มเติมป้ายสื่อความหมาย ได้แก่ ป้ายให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นหมู่คณะ

5) เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่แปลงเฟิร์น เส้นทางศึกษาธรรมชาติสวนหิน-วงศ์ไทร-น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติวัดยวชาติ เส้นทางสวนรุกขชาติ

6) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พื้นที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

7) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

■ สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ มีพื้นที่ 1,380 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่สูง ได้แก่ พืชวงศ์ก่อ มณฑา และกุหลาบพันปี โดยมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

- 1) โรงเรือนรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ ดำเนินการดูแล รวบรวม และเพาะขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ไว้
- 2) แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาวงศ์ไม้ จำนวน 68 วงศ์ การปลูกพันธุ์ไม้เสริมการปรับปรุงและซ่อมแซมป้ายพรรณไม้ในพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม
- 3) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการจัดทำป้ายฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ และป้ายชื่อพรรณไม้
- 4) ลานกิจกรรมร่มหมอก กอดหนาว ดูดาวบนภู ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณป้ายทางเข้าพื้นที่สวนไปยังจุดชมวิว ลานกางเต็นท์
- 5) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ
- 6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป
- 7) การฟื้นฟูและการให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการให้ความรู้กับชุมชนในการดูแลรักษาพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ระฆังทอง และเอื้องไม้เท้าฤๅษี

■ สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง

สวนพฤกษศาสตร์ระยอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 830 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำ การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **เส้นทางศึกษาธรรมชาติ** สวนพฤกษศาสตร์ระยองมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ จัดปลูกพันธุ์ไม้ บำรุงดูแลรักษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความสวยงาม บำรุงดูแลซ่อมแซมสะพาน พร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนทั้งปี

2) **การดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ** โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ในพื้นที่เกาะและพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรรณไม้ที่สำคัญ อาทิเช่น สาหร่ายข้าวเหนียว หม้อข้าวหม้อแกงลิง กระจูด เสม็ดขาว การจำกัดพืชุกรานในแหล่งน้ำ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในฤดูแล้งรอบพื้นที่เกาะ

3) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการเข้าศึกษาเรียนรู้ในเส้นทางเรือ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนเกาะ การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งสิ้น 75 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรอีสาน การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน พืชชนิดหายากและรวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **โรงเรือนจัดแสดงพรรณไม้** เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้จากการออกสำรวจ ในปัจจุบันมีจำนวน 13 โรงเรือน จัดปลูกพรรณไม้ตามวงศ์ ทั้งหมด 6 โซน อาทิเช่น โรงเรือนกล้วยไม้ โรงเรือนพืชทนแล้ง พืชทนเค็ม โรงเรือนพืชหายาก พืชเฉพาะถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2) **ศูนย์รวบรวมพืชสมุนไพร** ดำเนินการจัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่จำแนกตามกลุ่มอาการของโรคและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร รวมทั้งการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และให้ความรู้กับผู้เข้ามาเยี่ยมชม และผู้ที่สนใจ

3) **ฐานเรียนรู้ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง** เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ ที่มีอยู่ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น พร้อมได้แยกกลุ่มพืช 5 กลุ่ม ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่นทั้งหมด

4) **ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์** โดยดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ เศษหญ้าจากการปรับปรุงดูแลพื้นที่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและดูแลพรรณไม้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5) **การปรับปรุงตกแต่งพื้นที่** ส่วนงานพัฒนาพื้นที่และสร้างแหล่งเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และชมความสวยงามของพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น

6) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเฝ้าระวังเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ **สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย**

สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 340 ไร่ ดำเนินการโดยเน้นการรวบรวมพืชในวัฒนธรรมสุโขทัย โดยเฉพาะบัว และการใช้ประโยชน์พืชตามภูมิปัญญา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **แหล่งรวบรวมพันธุ์บัว** โดยการรวบรวมสายพันธุ์บัวแท้ ประกอบด้วย ปทุมชาติหรือตระกูลบัวหลวง และอุบลชาติหรือตระกูลบัวสาย บัวพันธุ์ผสม ที่มีความงามแตกต่างกันไป บัวได้รับการยกย่องเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย เป็นพรรณไม้ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จึงมีแนวคิดที่จะจัดการพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์บัว อาทิ สัตบุศย์, สัตตบงกช, บุนนทริก, ปทุม, อุบล, บัวชม, บัวขาบ, บัวเผื่อน, บัวผัน, กระจมุก, จงกลณี

2) **แหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วย** โดยดำเนินการรวบรวมและจัดแสดงพันธุ์กล้วย ด้วยวิถีชีวิตคนไทย ได้นำกล้วยมาศึกษาใช้ประโยชน์ตั้งแต่การพัฒนาดิน รักษาความชุ่มชื้นของน้ำ การนำส่วนต่าง ๆ ของกล้วยมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3) **การดูแลรักษาพื้นที่** ได้แก่ การบำรุง ดูแลอาคาร ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมในการใช้งาน การเพาะขยายพันธุ์ไม้ที่จัดตกแต่งในพื้นที่เชื่อมต่อกับข้างเคียง และรักษาสภาพพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์ให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ โดยจะใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำเป็นปุ๋ย เพื่อลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การบริหารจัดการขยะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่องในระยะยาว เกิดความยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะของประเทศ

5) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

■ **โครงการเตรียมจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค**

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการศึกษา สำรวจ พื้นที่ ที่มีความเหมาะสม จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด และสำรองพันธุกรรมพืชของประเทศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศในการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรพันธุ์พืชแก่ประชาชน ปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้สำรวจพื้นที่เพื่อจัดเตรียมจัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ภูมิภาค จำนวน 2 แห่ง และประกอบด้วย

1) สวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี ณ ตำบลกระแช่สามพัน อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

เป็นพื้นที่ที่มีสังคมพืชเขาหินปูน ระบบนิเวศป่าละเมาะ หินปูนระดับต่ำ มีพันธุ์พืชหลากหลาย จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศที่เป็นป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำและรวบรวมพันธุ์พืชในภาคตะวันตก

2) สวนพฤกษศาสตร์พังงา ตำบลนบปลิง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

พื้นที่มีระบบนิเวศของสังคมป่าดิบชื้นและสังคมพืชป่าเขาหินปูน จึงทำให้มีพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ หลากหลายชนิด จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมพืชหายากในพื้นที่ภาคใต้

ภาพที่ 11 สวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี

2.2 การดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช

รวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ จำนวน 16,895 หมายเลข จำแนกเป็น 240 วงศ์ 1,440 สกุล 5,469 ชนิด และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 44 กลุ่ม ประกอบด้วย

1) พืชตามกลุ่มอนุกรมวิธาน จำนวน 18 วงศ์ อาทิ วงศ์ปาล์ม วงศ์ไทร วงศ์ราชพฤกษ์ วงศ์สน วงศ์กล้วย วงศ์อบเชย วงศ์ขิง-ข่า เป็นต้น

2) กลุ่มพืชตามระบบนิเวศหรือตามแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนเขาหินปูน โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ โรงเรือนพินทนแล้ง โรงเรือนป่าดิบชื้น โรงเรือนไม้้ำ โรงเรือนกระบองเพชร และพืชอวบน้ำ และสวนหิน

3) กลุ่มพืชตามคุณสมบัติพืช จำนวน 12 กลุ่ม อาทิ แปลงรวบรวมไม้ดอกขาว แปลงรวบรวมพันธุ์พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สวนสมุนไพร แปลงรวบรวมไม้หายาก โรงเรือนรวบรวมพืชกินแมลง เป็นต้น

4) กลุ่มพืชตามลักษณะวิสัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนรวบรวมไม้ต้น และสวนวัลยชาติ

5) กลุ่มพืชตามพื้นที่/เส้นทาง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารเรือนกระจก พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาไม้ต้นริมถนน เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสวนรุกชาติ

1. รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม่มีชีวิต (Living Collection) ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์สังกัดขององค์การฯ เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย และสนับสนุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) พืชวงศ์กล้วยไม้ จำนวน 700 ชนิด จาก 1,200 ชนิด คิดเป็น 58.33%
- 2) พืชวงศ์ขิงข่า จำนวน 331 ชนิด จาก 390 ชนิด คิดเป็น 84.87%
- 3) พืชหายาก เสี่ยงสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 670 ชนิด จาก 1,900 ชนิด คิดเป็น 35.26%
- 4) พืชสมุนไพร จำนวน 834 ชนิด จาก 2,100 ชนิด คิดเป็น 39.71%

- อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection) รวมทั้งสิ้น 580 ชนิด

- 1) พืชกลุ่มกล้วยไม้ (Orchidaceae) จำนวน 400 ชนิด
- 2) พืชกลุ่มขิงข่า (Zingiberaceae) 120 ชนิด
- 3) พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 60 ชนิด

- ดำเนินการขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อเตรียมพร้อมในการคืนถิ่นพื้นฟูประชากรพันธุ์ไม้

ดำเนินการศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยากโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และนำเทคนิคด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาสนับสนุนการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก และมีสถานะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จำนวน 120 ชนิด

- การนำพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่ายชุมชน

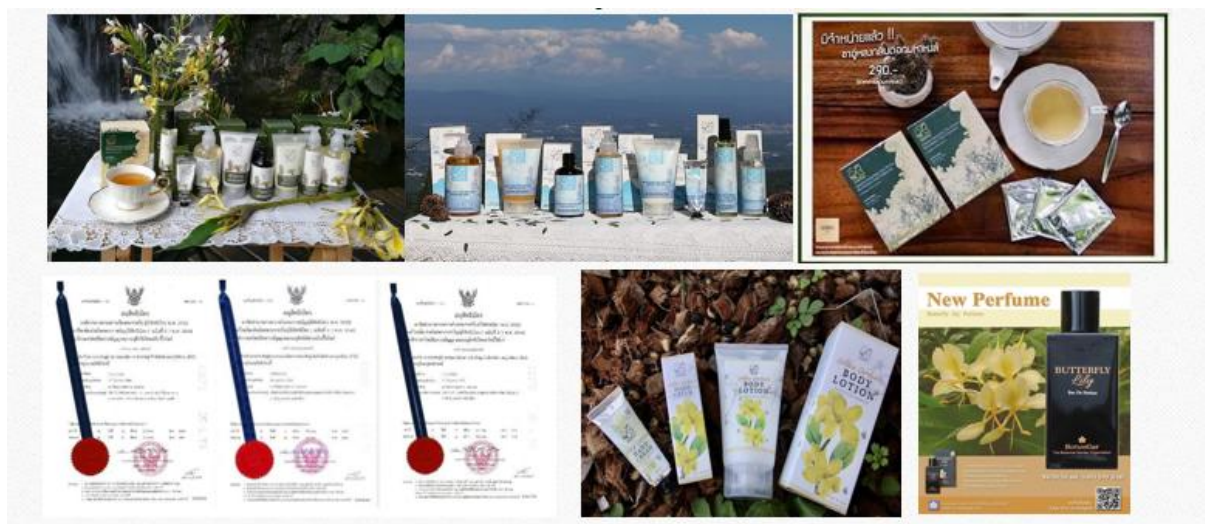
ดำเนินการโปรแกรมคืนถิ่นพื้นฟูประชากรของพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น สะสมจำนวน 87 ชนิด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นพืชที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ จำนวน 35 ชนิด

2.3 การดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ

- ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 140,329 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 15,039 ชนิด (333 วงศ์ และ 3,022 สกุล)
- ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในประเทศไทย สำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมตัวอย่างไว้ในพิพิธภัณฑ์แมลงทั้งหมด รวมทั้งหมด 170,790 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 2,059 ชนิด
 - ตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก (Holotype) จำนวน 560 ตัวอย่าง
 - ตัวอย่างแมลงต้นแบบ (Paratype) จำนวน 3,284 ตัวอย่าง
 - ตัวอย่างต้นแบบรอง (Allotype) จำนวน 5 ตัวอย่าง
- การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชโดยคณะนักพฤกษศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 128 หน่วยอนุกรมวิธาน ประกอบด้วย พืชรายงานใหม่ของประเทศไทย (new record for Thailand) 36 ชนิด พืชชนิดใหม่ของโลก (new species) 89 ชนิด และชนิดย่อยใหม่ของโลก (new subspecies) 3 ชนิดย่อย ในจำนวนนี้เป็นพืชสกุลใหม่ของโลก (new genus) 2 สกุล และเป็นสกุลที่ไม่เคยมีรายงานในประเทศไทยมาก่อน (new genus record) 5 สกุล
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากพันธุ์พืชพื้นเมืองบางชนิดที่มีศักยภาพ
 - โดยในปี 68 ได้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำหอมกลิ่นดอกมหาหงส์ (Butterfly lily Perfume) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัย โดยนำพืชสกุลมหาหงส์มาเป็นต้นแบบ เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกลิ่นหอมละมุนละไมแบบไทยๆ เป็นเอกลักษณ์ ให้ความรู้สึกผ่อนคลายและสง่างาม จัดจำหน่ายในร้านขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (Botanigar Shop) ในขนาด 50 ml. ราคา 599 บาท และปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการผลิต สเปรย์ฉีดหมอน (Pillow mist) จำนวน 2 สูตร คือ สูตรผ่อนคลาย และสูตรสดชื่น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยภายใต้โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจากพืชวงศ์ขิง-ข่า และพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย ซึ่งเป็นการนำสารสกัดจากพืชหอมมาพัฒนาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติด้านอนุมูลอิสระ และคลายเครียด โดย

บูรณาการร่วมวิจัยด้านการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์กับ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้าน
ประสาทสัมผัสและการยอมรับและอารมณ์ผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์กับภาควิชาพัฒนาผลิตภัณฑ์ คณะ
อุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และด้านการตรวจวัดคลื่นไฟฟ้าสมองของอาสาสมัคร
ที่มีผลมาจากผลิตภัณฑ์ กับสำนักวิชาเวชศาสตร์ชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

- พัฒนารูปแบบจากมหาหงส์ มะเดื่อหว่า อุนป่า ตะไคร้ต้น ฯลฯ จำนวน 30 ผลิตภัณฑ์
- ศึกษาวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์จากพืชป่า จดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 9 อนุสิทธิบัตร

ภาพที่ 12 อนุสิทธิบัตรงานวิจัยและผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย

- พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดจำหน่าย ณ ร้านขายของที่ระลึก สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 30 ชิ้นงาน

- จัดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่ 7 สายพันธุ์ ใน Royal Horticultural Society (RHS)

จัดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่ ใน (RHS) Royal Horticulture 7 สายพันธุ์

Phaius Queen Sirikit BG1

Phaius Queen Sirikit BG2

Vanda Queen Sirikit BG3

*Calanthe Romklao
Pink, Romklao B.G.
2017*

Papilionanda Queen Sirikit BG4

*Vandachostylis
Queen Sirikit BG5*

*Papilionanda
Queen Sirikit BG6*

18

ภาพที่ 13 ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 7 สายพันธุ์

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับหน่วยงานทั้งภายใน และต่างประเทศ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ รวมทั้งหมดจำนวน 63 ฉบับ เป็นหน่วยงานภายในประเทศ จำนวน 48 ฉบับ และหน่วยงานต่างประเทศ จำนวน 15 ฉบับ
- การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่ โครงการ “พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โครงการ “ศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ้งห้อยในประเทศไทย” โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ ดำเนินการเผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยในหนังสือวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ 361 บทความ (พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน)

2.4. การดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ

- **หอพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์** จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 140,329 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 15,039 ชนิด (333 วงศ์ และ 3,022 สกุล)
 - ตัวอย่างต้นแบบ 105 หมายเลข 94 ชนิด
 - E-Herbarium: 20,868 หมายเลข 7,835 ชนิด
 - ผู้ใช้บริการรวมทั้งสิ้น 4,021 คน (พ.ศ. 2560 – ปัจจุบัน)
- **พิพิธภัณฑ์แมลง** จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งหมด 170,790 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 2,059 ชนิด
 - ตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก (Holotype) จำนวน 560 ตัวอย่าง
 - ตัวอย่างแมลงต้นแบบ (Paratype) จำนวน 3,284 ตัวอย่าง
 - ตัวอย่างต้นแบบรอง (Allotype) จำนวน 5 ตัวอย่าง
- **ห้องสมุดสง่า สรรพศรี** ได้รวบรวมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทางพฤกษศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ Flora, Journal of Botany จากนานาชาติ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ โดยปัจจุบัน มีสิ่งพิมพ์เพื่อให้บริการ จำนวน 16,795 รายการ แบ่งเป็น หนังสือวิชาการ 11,419 รายการ หนังสือดร.สง่า 2,036 รายการ วารสารวิชาการ 33 หัวเรื่อง 3,340 ฉบับ
- **การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพขององค์การสวนพฤกษศาสตร์** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พิจารณาอนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิชาการ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์ให้กับหน่วยงานในประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 คำขอ โดยเป็นหน่วยงานในประเทศ 38 หน่วยงาน หน่วยงานต่างประเทศ 4 หน่วยงาน
- **จัดพิมพ์หนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่ได้จากการศึกษาวิจัย** ในปี 2563-2567 จำนวน 17 รายการ ดังนี้
 - 1) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562
 - 2) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 12 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563
 - 3) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563
 - 4) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
 - 5) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2564
 - 6) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 14 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2565
 - 7) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565
 - 8) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

- 9) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566
- 10) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 16 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567
- 11) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567
- 12) ความหลากหลายของพืชในแขวงพงสาลี
- 13) การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)
- 14) พืชวงศ์ขิงในสวนพฤกษศาสตร์
- 15) กล้วยไม้ไทย เทิดไท้องค์ราชชนนีพันปีหลวง
- 16) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) พืชถิ่นเดียวในระบบนิเวศเขาหินปูนภาคเหนือของไทย
- 17) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ความหลากหลายและการอนุรักษ์กล้วยไม้สกุลหวายในภาคเหนือของประเทศไทย

- เผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีความครบถ้วนของข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์องค์การฯ ประกอบด้วย ฐานข้อมูลหนังสือพรรณไม้ 720 ชนิด ฐานข้อมูลกล้วยไม้ 1,160 ชนิด ฐานข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 960 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้มีชีวิตร 32,547 รายการ 222 วงศ์ 1,469 สกุล 5,144 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 137,903 (ปัจจุบันได้เผยแพร่ข้อมูลรูปภาพตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการศึกษาวิจัยค้นคว้าในรูปแบบออนไลน์ (e-herbarium) 21,862 หมายเลข 7,856 ชนิด) ฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม 1,800 ชนิด และฐานข้อมูลแมลง 66,123 รายการ 242 วงศ์ 219 สกุล 437 ชนิด

2.5 การดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education)

- จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร อาทิ หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น หลักสูตรอนุกรมวิธานพืชเบื้องต้น หลักสูตรการระบุชนิดพืช การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ การถ่ายภาพทางพฤกษศาสตร์ หลักสูตรยุวทูตสวนพฤกษศาสตร์ ค่ายเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หลักสูตรผู้นำชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ภาพที่ 14 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร

2.6 การดำเนินงานด้านธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีรายได้จากการประกอบธุรกิจหลักๆ เพื่อเสริมการดำเนินงานนอกเหนือจากเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาล ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหลัก รายได้เหล่านี้ช่วยสนับสนุนภารกิจด้านการอนุรักษ์ วิจัย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพืชพรรณ โดยแหล่งรายได้จากการประกอบธุรกิจที่สำคัญ ได้แก่ รายได้จากการประกอบธุรกิจขององค์การฯ มาจากแหล่งต่างๆ เช่น รายได้จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน รายได้จากการให้สิทธิ์ประกอบกิจการ รายได้จากการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ รายได้จากการจำหน่ายสินค้า/พรรณไม้ รายได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ฯลฯ

โดยองค์การฯ มีรายได้จากแหล่งต่างๆ ในปี 2566-2568 ดังนี้

ตารางที่ 2 สถิติรายได้ขององค์การพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2566 - 2568)

หน่วย : บาท

รายการ	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568 (เดือน ต.ค.-มี.ค.)
1. รายได้จากการเข้าชมสวน	15,264,666	13,700,763	7,966,250
2. รายได้จากการให้สิทธิ์ประกอบกิจการ	140,347	-	-
3. รายได้จากการให้ใช้พื้นที่	710,474	923,151	1,061,085
4. รายได้จากการขายสินค้า	5,059,388	3,563,621	1,882,013
5. รายได้จากการจัดทำป้ายพรรณไม้	239,449	120,190	80,905
6. รายได้จากการจำหน่ายสินค้ารับฝากขาย	2,504,592	3,294,931	1,622,446
7. รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้	1,743,725	1,110,200	835,979
8. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	1,729,112	1,625,710	965,290
9. รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการท่องเที่ยว	4,441,551	4,480,841	2,028,495
10. รายได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	5,350,808	1,913,848	462,327
11. รายได้จากโครงการวิจัย			322,698
12. รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	2,157,001	3,006,896	1,495,430
13. รายได้อื่น	615,990	304,907	316,830
รวม	39,957,103	34,045,058	19,039,748

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2566 – 2568)

องค์การฯ มีสวนพฤกษศาสตร์ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนเข้าเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง โดยมีจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมสวน ปี 2566 – 2568 ดังนี้

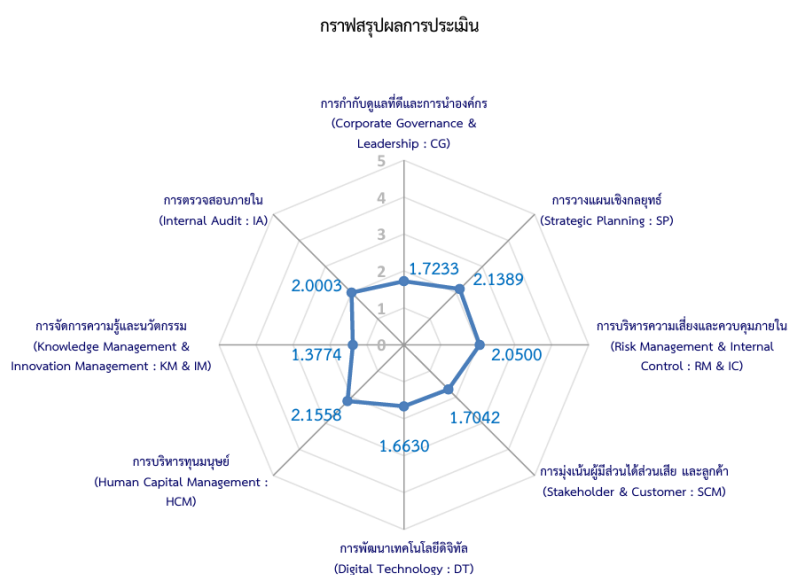
ตารางที่ 3 สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2566 - 2568)

หน่วย : คน

หน่วยงาน	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568 (เดือน ต.ค.-มิ.ย.)
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	254,646	254,646	116,223
สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าฯ	10,417	10,417	15,558
สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	84,997	84,997	54,809
สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	4,345	4,345	5,677
สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	16,493	16,493	2,012
รวม	370,898	370,898	194,279

2.7. รายงานผลการดำเนินงานด้าน Core Business Enablers หัวข้อ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

จากการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่ผ่านมาได้มีการประเมินผลการดำเนินงานตาม Core Business Enablers และอยู่ที่ระดับคะแนน 2.1389 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 15 แสดงผลการประเมินรายประเด็น ของหัวข้อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์

โดย อ.ส.พ. มีประเด็นสำคัญของ Core Business Enablers ที่ต้องมุ่งเน้นการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ดังนี้

1) การกำกับดูแลที่ดีและการนำองค์กร อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการกำกับดูแลที่ดีและการนำ องค์กรให้ดีขึ้น ได้แก่

- อ.ส.พ. ควรนำนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการกำกับดูแลและการนำองค์กรทั้งหมดตามเกณฑ์ SEAM ที่ "ได้กำหนดไว้นามาปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติจริง (Deploy) ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

- อ.ส.พ. ควรสรรหากรรมการจากบัญชีรายชื่อของกระทรวงการคลังให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบ ที่ระบุไว้ตาม พ.ร.บ. จัดตั้ง รวมถึงมี Skill Matrix ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีการกำกับดูแลการ ดำเนินการ ตามแผนงานที่สำคัญต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- อ.ส.พ. ควรดำเนินการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ อ.ส.พ. และรองผู้อำนวยการ อ.ส.พ. ให้ ครบถ้วน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร

- อ.ส.พ. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างบรรยากาศและพฤติกรรมบุคลากรทุกระดับ (คณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน) อย่างสม่ำเสมอทั้งปี โดยทุกกิจกรรมที่จัดควรสามารถเชื่อมโยงได้ว่าส่งเสริมพฤติกรรมพึง ประสงค์ใด ที่กำหนดในค่านิยมจริยธรรมและจรรยาบรรณของรัฐบาลกิจอย่างชัดเจน และควรจัดให้มีแนว ทางการติดตาม/ ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริยธรรมของบุคลากรของรัฐบาลกิจทุกระดับ

2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการวางแผนเชิงกลยุทธ์ให้ดีขึ้น ได้แก่

- การทบทวนและกำหนดวิสัยทัศน์ ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ รวมถึงผลการวิเคราะห์ ปัจจุบันภายนอกและภายใน ที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สำคัญ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์องค์กร (Strategic Positioning) โดยต้องทำการ กำหนด ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งต้อง ทำการระบุปี ที่จะบรรลุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์แต่ละระยะได้ชัดเจน และทำการกำหนดมุมมองในการบรรลุ ในแต่ละมิติ รวมถึง เป้าหมายการบรรลุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ในแต่ละระยะให้สอดคล้องกับภารกิจ บริบท ของรัฐบาลกิจ เพื่อให้ สามารถแสดงถึงการถ่ายทอดสู่การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ขององค์กรได้อย่างครบถ้วน

- การวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดเป็น Business Model เช่น กระบวนการ ดำเนินงาน การกำหนดจุดเด่นของผลิตภัณฑ์และบริการ การวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น ซึ่งต้อง แสดง ได้ถึงความเชื่อมโยงของแต่ละองค์ประกอบที่สำคัญในการผลักดันไปถึงตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ในแต่ละ ระยะได้ อย่างชัดเจน โดยจำเป็นต้องทำการกำหนด Business Model ออกเป็น 4 Business Model ที่ สอดคล้องกับตำแหน่ง ทางยุทธศาสตร์ รวมถึงประเด็นที่จะมีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละระยะได้อย่าง สอดคล้องกับตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

▪ กระบวนการคาดการณ์ผลการดำเนินงาน ควรมีการคาดการณ์ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่สำคัญที่ได้กำหนดใน 6.4 กระบวนการถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับองค์กรสู่ตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงการ โดยทำการคาดการณ์ ผลการดำเนินงานของตัวชี้วัดที่สำคัญระหว่างปีของทุกตัวชี้วัดซึ่งสามารถแบ่งเป็นตัวชี้วัดทางการเงินและมีใช้การเงิน ทั้งนี้ สามารถดำเนินงานคาดการณ์เป็นรายเดือนหรือรายไตรมาสขึ้นกับลักษณะของตัวชี้วัด ซึ่งในรายละเอียด ของการดำเนินงานจะต้องแสดงให้เห็นถึงชุดข้อมูลที่ใช้ในการคาดการณ์ การใช้ตัวชี้วัดนำ (Leading Indicator) เครื่องมือที่ใช้ในการคาดการณ์ และผลการคาดการณ์ ณ สิ้นปี ในกรณีที่มิผลการคาดการณ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนด จะต้องมีการทบทวน/ปรับปรุงแผนการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาที่เหลือของปี เพื่อให้สามารถสร้าง ความมั่นใจต่อการบรรลุเป้าหมายในทุกตัวชี้วัดที่สำคัญขององค์กร Core Business Enablers ผลการดำเนินงาน ด้าน Core Business Enablers

3) การบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการบริหารความเสี่ยง และควบคุมภายในให้ดีขึ้น ได้แก่

▪ การสร้างวัฒนธรรมความเสี่ยง และความมุ่งมั่นต่อค่านิยมองค์กร ต้องมีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านการบริหารความเสี่ยง โดยต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามวัฒนธรรมองค์กร และจัดทำ แผนงานในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านการบริหารความเสี่ยงในแต่ละพฤติกรรมได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้ การจัดทำแผนเสริมสร้างพฤติกรรมสามารถดำเนินงานร่วมกับทีมบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร ทั้งนี้ ต้องมี การดำเนินงานตามแผนและติดตามผลการดำเนินงานในการเสริมสร้างพฤติกรรมเพื่อให้สามารถแสดงถึงความสำเร็จ ของการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านการบริหารความเสี่ยง และทำการสำรวจระดับความตระหนักของพนักงาน เพื่อให้สะท้อนถึงพฤติกรรมและวัฒนธรรมความเสี่ยงที่กำหนดได้อย่างครบถ้วน

▪ ระบบแรงจูงใจ การพัฒนาและการรักษาบุคลากร ควรมีการเชื่อมโยงผลการบริหารความเสี่ยง ของแต่ละสายงานเข้ากับระบบแรงจูงใจที่เป็นรางวัลพิเศษ (Extra Incentive) โดยนำผลการบริหารความเสี่ยงของแต่ละสายงานมาประกอบ ซึ่งสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาการมอบรางวัลให้กับสายงาน ที่มีผลการบริหารความเสี่ยงดีเด่นในแต่ละปี โดยหลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลควรมีรายละเอียด เช่น การให้ความร่วมมือ ของสายงานเจ้าของความเสี่ยง ผลการบริหารความเสี่ยงของแต่ละปัจจัยเสี่ยงของสายงาน ทั้งมุมมองของ Risk Appetite และระดับความรุนแรงที่คาดหวัง (โอกาส x ผลกระทบ) และการแก้ไขปัญหา/อุปสรรคที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงของแต่ละสายงาน เป็นต้น โดยการมอบรางวัลอาจจะเป็นในรูปแบบ ตัวเงินหรือมิใช่ตัวเงินก็ได้ ทั้งนี้จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของแต่ละสายงาน ให้มีความชัดเจนก่อนทำการเชื่อมโยงแรงจูงใจ

▪ การวิเคราะห์ Value Enhancement ควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากปัจจัยขับเคลื่อนมูลค่า ขององค์กร (Value Driver) ทั้งปัจจัยขับเคลื่อนทางการเงิน และมีใช้ทางการเงิน โดยในรายละเอียดการดำเนินงาน จะต้องมีการวิเคราะห์ Sensitivity Analysis ของแต่ละปัจจัย (Driver) และวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงของ Driver ที่มีผล การวิเคราะห์ Sensitivity สูง อย่างครบถ้วน ซึ่งในกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการ

คำนึงถึงความเพียงพอ ของกระบวนการควบคุมภายในผ่านการวิเคราะห์ Strategic Improvement Plan (SIP) ของ Driver นั้นๆ ว่ามีความเพียงพอ หรือไม่ ในกรณีที่ "ไม่เพียงพอจะต้องมีการกำหนดแผนการบริหาร ความเสี่ยงเพิ่มเติม นอกจากนี้ จะต้องมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของ Driver นั้นๆ ว่ามีผล การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ณ สิ้นปีหรือไม่ และสอดคล้อง กับเป้าหมายการบริหารความเสี่ยงของ Driver ได้อย่างชัดเจน

4) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการมุ่งเน้นผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย และลูกค้าให้ดีขึ้น ได้แก่ การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- อ.ส.พ. ควรจัดทำแนวทางเพื่อกำหนดระดับที่คาดหวัง (Levels) และวิธีการสร้างความสัมพันธ์ (Methods) ของแต่ละส่วนงาน และดำเนินการสื่อสารความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้แต่ละส่วนงานวิเคราะห์การ กำหนดระดับที่คาดหวัง (Levels) และวิธีการสร้างความสัมพันธ์ (Methods) เพื่อใช้สำหรับจัดทำแผนการ สร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ละส่วนงาน และดำเนินการวิเคราะห์รวบรวมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วน เสียที่สำคัญที่คล้ายคลึงกันของแต่ละส่วนงาน เพื่อจัดทำ แผนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประจำปี โดยทุกส่วนงานจะต้องมีบทบาทเป็นผู้รับผิดชอบหลักหรือรับผิดชอบ ร่วมกันในการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครบถ้วนทุกส่วนงาน การมุ่งเน้นลูกค้า

- อ.ส.พ. ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านลูกค้าและตลาดระยะยาว โดยวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับ ลูกค้า ผลิตภัณฑ์ และตลาดของรัฐวิสาหกิจ และวิเคราะห์ SWOT และนำ SWOT OT มาวิเคราะห์ TOWN Matrix เพื่อจัดทำ ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA) และความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC) จากนั้น วิเคราะห์จับคู่ SA และ SC เพื่อกำหนด วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO) จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนที่องค์กรต้อง ดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการมุ่งเน้นลูกค้า จากนั้นกำหนด Core Business Enablers ผลการดำเนินงาน ด้าน Core Business Enablers ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ และจัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ ระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

- การวิเคราะห์ Customer Journey ของแต่ละกลุ่มลูกค้าที่รัฐวิสาหกิจจำแนกไว้ เพื่อศึกษาจุด Touch Point ระหว่างลูกค้าและรัฐวิสาหกิจ และกำหนดช่องทางการรับฟังเสียงของลูกค้าให้ครบถ้วนตาม Touch Point ที่สำคัญระหว่างลูกค้าและรัฐวิสาหกิจ รวมถึงการจัดทำแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลเสียงของลูกค้า แต่ละช่องทาง และกำหนด ผู้รับผิดชอบและความถี่ในการรวบรวมเสียงของลูกค้าจากทุกช่องทางการรับฟัง เสียงของลูกค้าของรัฐวิสาหกิจ

- การกำหนดขั้นตอนการพัฒนาและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการ และจัดทำแบบฟอร์มที่เป็น มาตรฐาน เพื่อจัดทำแผนงานโครงการของการพัฒนาและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการด้านลูกค้าประจำปี ทั้งรายละเอียดของแผนงานโครงการจะต้องมีขั้นตอนที่ผ่านการมีส่วนร่วมของลูกค้า โดยทุกแผนงานโครงการ จะต้อง มีขั้นตอนของการทบทวนสอบถามว่าแผนงานโครงการนั้นสามารถตอบสนองเสียงของลูกค้าที่คาดหวัง มี ขั้นตอนการทดสอบ ลูกค้าเพื่อปรับปรุงแผนงานโครงการให้มีความเหมาะสมกับลูกค้าที่แท้จริง และตรวจสอบ รับรองผลก่อนส่งมอบผลิตภัณฑ์ หรือให้ลูกค้าได้รับบริการ

5) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้ดีขึ้น ได้แก่

- การบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ ควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ปัจจุบันมีภัยคุกคามหลากหลายรูปแบบ โดยควรมีแนวทางในการรับมือภัยคุกคามทั้งภายในองค์กร รวมไปถึงผู้ใช้บริการภายนอก เช่น การสร้างความปลอดภัยจากแอปพลิเคชันขององค์กรที่สามารถทำธุรกรรมการเงิน บนอุปกรณ์มือถือได้ เป็นต้น และมีแผนการรองรับอย่างจริงจัง รวมถึงต้องคำนึงถึงการดำเนินการประกอบธุรกิจ หรือการปฏิบัติที่มีความสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 เป็นต้น

- การนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ Cloud Computing Services เพื่อลดการลงทุน Data Center การใช้ Big Data, Data Analytics และ AI เป็นต้น เพื่อให้เกิด การใช้ประโยชน์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ Digital Outsource เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร และบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าการลงทุน ความมั่นคงปลอดภัยและเทคโนโลยี ที่เหมาะสม

- การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับทุกส่วนขององค์กร โดยควรมีการกำหนดกระบวนการวิเคราะห์ และจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร ที่แสดงให้เห็นภาพในปัจจุบันก่อนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับทุกส่วนขององค์กร (As is) ที่ครอบคลุมในส่วนของ Business Architecture, Data Architecture, Application Architecture, Infrastructure Architecture Security Architecture และภาพในอนาคตในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับทุกส่วนขององค์กร (To be) และควรมีการกำหนดกรอบ/แนวทางการใช้สถาปัตยกรรมองค์กรกับโครงการด้านดิจิทัล รวมถึงการกำหนด แนวทางการประเมินประสิทธิภาพ/ความคุ้มค่าของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับทุกส่วนขององค์กร โดยต้อง สามารถกำหนดเป้าหมายที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลง People Process Technology ออกมาได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ตลอดจนสามารถประเมินและติดตามผลได้ รวมถึงมีการวัดผลลัพธ์ (Outcome) ในเชิงปริมาณที่สะท้อนให้เห็นผล ดำเนินงานที่สำคัญของรัฐบาลที่ดียิ่งขึ้น เช่น การให้บริการประชาชน การอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น เพื่อยกระดับการดำเนินงานขององค์กร

6) การบริหารทุนมนุษย์ อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการบริหารทุนมนุษย์ให้ดีขึ้น ได้แก่

- การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารทุนมนุษย์ และการศึกษา Best Practices เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงการนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ ด้าน HR และการเปรียบเทียบการดำเนินงานกับคู่เทียบที่สำคัญ อีกทั้ง การแปลงยุทธศาสตร์ด้าน HR เป็นแผนปฏิบัติการ ประจำปี และการกำหนดตัวชี้วัดที่ครอบคลุม Outcome นอกจากนี้ การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ด้าน HR กับแผนงาน/ Core Business Enablers ผลการดำเนินงาน ด้าน Core Business Enablers ระบบงานที่สำคัญต่าง ๆ ขององค์กร ทั้งนี้การบูรณาการไม่ได้หมายถึงการแสดงให้เห็นความ

เชื่อมโยงเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีการร่วมกันดำเนินงานในกระบวนการจัดทำแผน รวมถึงการปฏิบัติงานที่ร่วมกันปฏิบัติงานจริง

- การสอบทานคุณภาพของการกำหนดตัวชี้วัด/เป้าหมาย และการประเมินผลของบุคลากรให้มี ความเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร และการใช้ประโยชน์จากการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้ข้อมูล บ้อนกลับจากการดำเนินงานของระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน มาปรับปรุงกระบวนการให้มี ประสิทธิภาพ

- การออกแบบระบบการเรียนรู้และการพัฒนาขององค์กรให้สอดคล้องกับระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ที่ครบถ้วนตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ และการวางแผนพัฒนารายบุคคลประจำปี (Individual Development Plan: IDP) ที่ 'มีการเพิ่มและเติมเต็มทักษะ (New-skill/Re-skill/Up-skill) รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิด เรียนรู้'สิ่งใหม่' รวมถึงควรมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรระยะยาว (Development Roadmap) ที่ 'ครอบคลุมทักษะ แบบผสมผสาน (Power skill) ได้แก่ Soft Skill (เช่น Empathy, Adaptability เป็นต้น), Digital skill และAnalytical/Critical Thinking) ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ 7) การจัดการความรู้และนวัตกรรม อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการจัดการ ความรู้และนวัตกรรม ให้ดีขึ้น ได้แก่ การจัดการความรู้

- การกำหนดทิศทางและเป้าหมายด้านการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่ชัดเจน เป็น รูปธรรม สามารถวัดผลได้อย่างชัดเจน และการแสดงถึงความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม หรือ ยุทธศาสตร์ ขององค์กรและแผนงานที่สำคัญอื่น

- การสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และแรงจูงใจ โดยเชื่อมโยงการจัดการความรู้กับการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร การประเมินผลงานของบุคลากร และ/หรือ ความก้าวหน้าในสายอาชีพ รวมถึงการสำรวจ หรือประเมินวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมใน การทำงานที่สนับสนุนให้เกิดการจัดการความรู้' เพื่อให้ ทราบถึง ช่องว่างในการปรับปรุง อีกทั้งการที่'ทีมงานการจัดการความรู้ สามารถพัฒนาศักยภาพบุคลากรและ ส่งเสริม/สนับสนุน ให้บุคลากรทั่วทั้งองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ได้ ตามบทบาทหน้าที่

- การมีนวัตกรรมซึ่งอาจเกิดจากการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้โดยตรง การใช้เครื่องมือปรับปรุง องค์กรอื่นๆ หรือมาจากระบบ/กระบวนการที่ใช้ความรู้เป็นฐาน เช่น การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น การจัดการ นวัตกรรม

- การจัดทำรายละเอียดการดำเนินงานด้านการจัดการนวัตกรรมในแต่ละกระบวนการ เช่น กระบวนการ จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการนวัตกรรม เป็นต้น โดยกำหนดขั้นตอน การดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาในการดำเนินงานของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน นอกจากนี้ ต้องมีการ กำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกที่สำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการ เพื่อนำไปสู่การ กำหนดรูปแบบ/วิธีการ ในการสื่อสาร/และความถี่ในการสื่อสาร/ถ่ายทอดประเด็นสำคัญด้านการจัดการ นวัตกรรมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สำคัญ เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจในประเด็นต่างๆ และสามารถปฏิบัติให้

เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การสื่อสาร นโยบาย วิสัยทัศน์ และทิศทางการดำเนินงานด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเสริมสร้างพฤติกรรมการใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นต้น

- การออกแบบระบบนวัตกรรมองค์กรและกระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบนวัตกรรมองค์กร การวิเคราะห์ ทิศทางการดำเนินงานขององค์กร การวิเคราะห์ระบบนิเวศนวัตกรรมขององค์กรที่เชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น และจัดทำแผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการนวัตกรรม ทั้ง 7 องค์ประกอบ พร้อมคำอธิบายความสัมพันธ์ และระบุตัวชี้วัดผลสำเร็จให้ชัดเจน รวมทั้งกำหนดกระบวนการพัฒนา นวัตกรรมและผู้รับผิดชอบให้สอดคล้องกับโครงสร้างผู้รับผิดชอบด้านการจัดการนวัตกรรมขององค์กร ซึ่ง อ.ส.พ. สามารถ ประยุกต์ใช้แบบจำลองสเตจเกต (Stage-Gate Model) ในการออกแบบกระบวนการได้ Core Business Enablers ผลการดำเนินงาน ด้าน Core Business Enablers

- การทบทวนและระบุทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานด้านนวัตกรรมของบุคลากรในหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักด้านการจัดการนวัตกรรม และวิเคราะห์ช่องว่างของทักษะดังกล่าว (Competency Gap) รวมทั้ง การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Need) สำหรับคณะทำงานด้านการจัดการนวัตกรรม เพื่อจัดทำ/ ทบทวนแผนยกระดับและพัฒนาความรู้ความสามารถ และศักยภาพการใช้ความคิดสร้างสรรค์และการจัดการนวัตกรรมองค์กร ระยะยาวและประจำปีที่ครอบคลุมทุกกลุ่มบุคลากรดังกล่าว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการพัฒนานวัตกรรม ขององค์กร 8) การตรวจสอบภายในที่ อ.ส.พ. ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อพัฒนาการตรวจสอบภายในให้ดีขึ้น ได้แก่

- อ.ส.พ. ควรสรรหากรรมการ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้ครบถ้วน รวมถึงมี Skill Matrix ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีการสอบทานการดำเนินงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น และการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อช่วยให้กระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- การวางแผนการตรวจสอบต้องครอบคลุมถึงกระบวนการ/ประเด็น ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจในอนาคต

- ผู้ตรวจสอบภายในต้องสามารถวิเคราะห์สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาของหน่วยรับตรวจ สำหรับการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ให้แก่ฝ่ายบริหาร โดยแนวทางการแก้ไขต้องสามารถป้องกันการเกิดข้อผิดพลาด

- หน่วยตรวจสอบภายในควรจัดทำทางเดินของงาน (Flow Chart) ของกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนจากกระบวนการทำงานของหน่วยตรวจสอบอย่างครบถ้วน เพื่อกำหนดจุดเสี่ยงและจุดควบคุม สำหรับ การกำหนดแนวทางการตรวจสอบ และควรจัดทำฐานข้อมูลการเกิดทุจริตทั้งจากภายในองค์กร และ

ภายนอกองค์กร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์โอกาสเกิดและผลกระทบของความเสี่ยงด้านทุจริต สำหรับการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนตรวจสอบเชิงกลยุทธ์ และการประเมินความเสี่ยงระดับกิจกรรม

- การพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้ครอบคลุม ทุกกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบ และการบูรณาการฐานข้อมูลของระบบที่มีเชื่อมโยงกับระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สำคัญของ อ.ส.พ.

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้นำไปดำเนินการและเชื่อมโยงบูรณาการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในลำดับต่อไป

ส่วนที่ 3

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

3.1 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

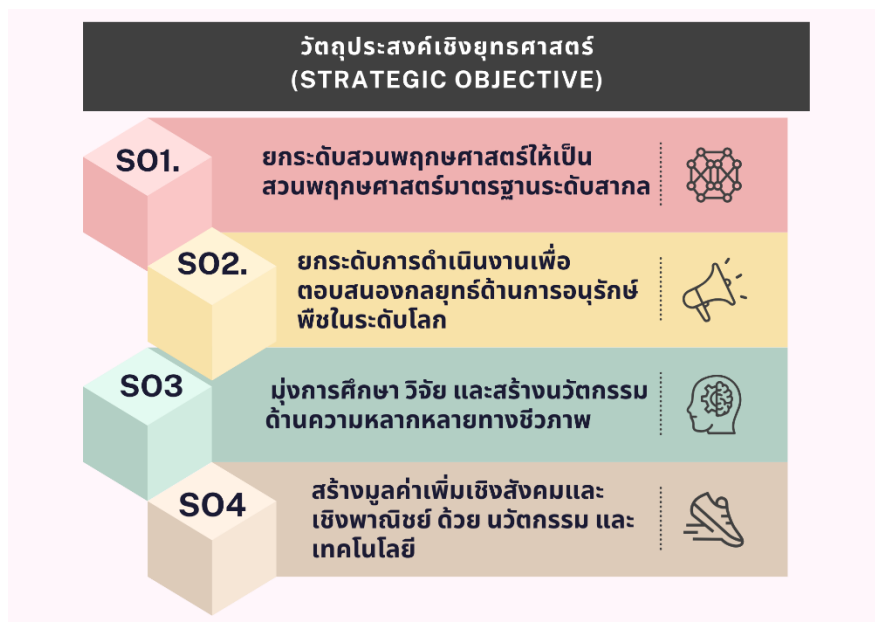
ภาพที่ 16 ภาพวิสัยทัศน์ พันธกิจ

3.2 ค่านิยมองค์กรและวัฒนธรรมองค์กร (Core Value)

ภาพที่ 16 ภาพวิสัยทัศน์ พันธกิจ

3.3 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

3.4 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธจากวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และเป้าหมายไว้ดังนี้
ตารางที่ 4 ตารางเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์ (Strategic Direction)
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก	G1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีการจัดการตามมาตรฐานสากล โดยได้รับการรับรองจากองค์กรระดับนานาชาติ	SD1.1 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์สากลพร้อมสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ
	G1.2 มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี	SD1.2 พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรทั้งด้านโครงสร้างระบบงานทรัพยากรบุคคลเทคโนโลยีดิจิทัลพร้อมเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลและความเป็นมืออาชีพ
SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกล	G2.1 ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก	SD2.1 สร้างขีดความสามารถและระบบการอนุรักษ์พืชที่สอดคล้อง

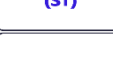
วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์ (Strategic Direction)
ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พืชในระดับโลก	ยาก ไม่ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ	กับแนวทางสากลโดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญในประเทศไทย
SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	G3.1 เป็นแหล่งความรู้ชั้นนำด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยมีผลงานวิจัย นวัตกรรม และฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ	SD3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาระบบฐานข้อมูล และองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย
SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี	G4.1 เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	SD4.1 พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ
	G4.2 มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้จากการประกอบกิจการด้วยภารกิจ อ.ส.พ. ส่งเสริมพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	SD4.2 เพิ่มศักยภาพประกอบกิจกรรมรูปแบบธุรกิจ ด้วยสินค้าและบริการจากภารกิจขององค์กร อ.ส.พ. ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบใหม่ๆ อย่างยั่งยืน

3.5 การถ่ายทอดยุทธศาสตร์สู่แผนกลยุทธ์การดำเนินงาน

วิสัยทัศน์ : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

พันธกิจ : เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ

STRATEGIC OBJECTIVE	SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก		SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก		SO3 มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ		SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี																																
 เป้าประสงค์ GOAL (G)	G1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีการจัดการตามมาตรฐานสากล โดยได้รับการรับรองจากองค์กรระดับนานาชาติ	G1.2 มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี	G2.1 ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสร้างพันธุ์กรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความเสี่ยงของความหลากหลายชีวภาพของประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ		G3.1 เป็นแหล่งความรู้ชั้นนำด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยมีผลงานวิจัย นวัตกรรม และฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ		G4.1 เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	G4.2 มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้จากการประกอบกิจการด้วยการกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม																															
 ยุทธศาสตร์ Strategic Direction (SD)	SD1.1 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์สากลพร้อมสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ	SD1.2 พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรทั้งด้านโครงสร้างระบบงานทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยีดิจิทัลพร้อมเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลและความเป็นมืออาชีพ	SD2.1 สร้างขีดความสามารถและระบบการอนุรักษ์พืชที่สอดคล้องกับแนวทางสากลโดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญในประเทศไทย		SD3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย		SD4.1 พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ	SD4.2 เพิ่มศักยภาพประกอบกิจกรรมรูปแบบธุรกิจ ด้วยสินค้าและบริการจากการกิจขององค์กร อ.ส.พ. ให้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบใหม่ๆ อย่างยั่งยืน																															
 กลยุทธ์ Strategy (ST)	ST1.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ให้มีมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ BGCI	ST1.2 การจัดการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและต่างประเทศ	ST1.3 บูรณาการกระบวนการภายใต้ CORE BUSINESS ENABLER 8	ST1.4 พัฒนาเกณฑ์แนวทางการคำนวณ HROI ที่เหมาะสมกับองค์กร	ST2.1 เร่งจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของประเทศไทย	ST2.2 พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นศูนย์สำรองพันธุ์กรรมและดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชพรรณของประเทศไทย	ST2.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและทะเบียนพันธุ์พืชหายาก/ใกล้สูญพันธุ์	ST2.4 ส่งเสริม กิจกรรมฟื้นฟูคืนความหลากหลายของพันธุ์พืช โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน	ST3.1 ส่งเสริมงานวิจัยในด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนเป้าหมายประเทศ	ST4.1 สร้างและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศอย่างมีมาตรฐาน	ST4.2 สร้างคุณค่าจากการกิจองค์กรสู่ผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นลูกค้า	ST4.3 พัฒนาช่องทางสื่อสาร การตลาดออนไลน์ และแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการขาย	ST4.4 พัฒนาช่องทางสื่อสาร การตลาดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการขาย																										
 เป้าหมาย Target (T)	T1.1.1 สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 3 ภายในปี 2569	T1.2.1 มีเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมการดำเนินงานตามภารกิจ	T1.3.1 ระดับคะแนนการประเมิน ENABLERS รวม ทั้ง 8 ด้าน ระดับ 3 ภายในปี 2570	T1.4.1 พัฒนาเกณฑ์แนวทางการคำนวณ HROI ที่เหมาะสมกับองค์กร	T2.1.1 แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในระดับประเทศ ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ภายในปี 2570		T2.2.1 สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาดัชนีภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ 6 แห่ง		T2.2.2 พันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ของพืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศไทย	T2.3.1 ระบบฐานข้อมูลกลางที่มีข้อมูลพันธุ์พืชหายากครบถ้วนสมบูรณ์ ตามทะเบียนพันธุ์พืช ร้อยละ 80		T2.4.1 พันธุ์ดินถิ่นไม่ต่ำกว่า 20 ชนิดในแต่ละปี																											
					T3.1.1 ผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล 20 ผลงาน / ปี		T3.1.2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย ปีละ 1 ต้นแบบ		T3.1.3 ผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม 10%		T4.1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมศักยภาพในการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ 6 แห่งในปี 2570			T4.1.2 ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าเยี่ยมชม แหล่งท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ > 0.4000 ล้านคน	T4.1.3 ได้รับการรับรองมาตรฐาน เกียรติบัตร หรือรางวัลด้านการท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ ท่องเที่ยว ปีละ 1 รางวัล	T4.2.1 มีผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่พัฒนาเพิ่มขึ้น > 10 รายการ / ปี	T4.2.2 รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น 10%เพิ่มพหุผลการดำเนินงาน และการพัฒนา	T4.2.3 กำไรเชิงเศรษฐกิจ 0% ในปี 2570																					
แผนงาน / แผนกลยุทธ์ Strategy Plan					• แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI • แผนพัฒนาสวนสาขา • แผนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ					• แผนกลยุทธ์ตามหัวข้อ CORE BUSINESS ENABLER 8 ด้าน					• แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พืชของประเทศไทย					• แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม					• แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์					• แผนธุรกิจจัดหา รายได้ • แผนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EVM)					• แผนกลยุทธ์การตลาดและประชาสัมพันธ์				

ส่วนที่ 4

แผนปฏิบัติการประจำปี 2566-2570

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการทบทวนและจัดทำแผนวิสาหกิจ พ.ศ. 2566-2570 และจัดทำแผนระยะที่ 2 เป็นแผนวิสาหกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2566-2570 โดยมีการทบทวนทุกปีและ นำเสนอผ่านความเห็นชอบโดยคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ทรัพยากร และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายต่อไป

3.1 วัตถุประสงค์การจัดทำแผนปฏิบัติการ

- 1) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในปี 2566-2570 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์งบประมาณ และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบาย
- 2) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายใต้แผนระยะยาวของแผนวิสาหกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจและแผนระดับประเทศ

3.2 ความสอดคล้องกับแผนและนโยบายประเทศ

ตารางที่ 5 ความสอดคล้องกับแผนและนโยบายประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)		เป้าหมายตามกลยุทธระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant conservation)			
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง		ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน		ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	
- การรักษาความมั่นคงและผล ประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล		- สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว - ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม		- ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติและขยายโอกาสสู่เวทีระดับโลก - สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว	
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ					
ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน		ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว เป้าหมาย : ความสามารถทาง การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น		ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป้าหมาย : มูลค่าการลงทุนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศเพิ่มขึ้น	
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13					
หมวดหมู่ที่ 2 เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน		หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ		หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต					
แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม					
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล		ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล		สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	
ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล		พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล		สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	
BCG Model					
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม					
แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ					
สาขาทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาท การกิจเชิงส่งเสริม					
กรอบภารกิจของสาขาทรัพยากรธรรมชาติ : พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ควบคู่กับการอนุรักษ์และสร้างความตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่ชุมชนและประชาชน รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ					
แนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตามหมวดหมู่ตามแผนพัฒนาฉบับที่ 13					
หมวดหมู่ที่ 2 การท่องเที่ยว อ.ส.พ เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณค่าและยั่งยืน		หมวดหมู่ที่ 10 เศรษฐกิจหมุนเวียน Carbon ต่ำ อ.ส.พ. มุ่งเน้นการดำเนินงานสู่สังคมคาร์บอนต่ำและมีการทำงานตามกรอบ BCG Model		หมวดหมู่ที่ 12 กำลังคนสมรรถนะสูง อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและเป็นสถาบันวิชาการด้านพืช ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ถ่ายทอด และแหล่งอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย	
แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579)					
ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง ปันฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน			ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง		
วิสัยทัศน์ : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน					
พันธกิจ : เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ					
ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (เปลี่ยนแปลงจากฉบับเดิม จาก 5 วัตถุประสงค์ เป็น 4 วัตถุประสงค์)					
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนากาบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล		SO3 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธด้านการอนุรักษ์พืช ในระดับโลก		SO5 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
				SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	

ในการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องและถ่ายทอดจากยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้บรรลุตามเป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์กร จึงได้มีการจัดทำแผนงานโครงการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าหมายและตัวชี้วัด ปีงบประมาณ 2566-2570 (ทบทวนปี 2568)

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก

ยุทธศาสตร์ SD1.1 เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์สากลพร้อมสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ

ตารางที่ 32 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติ SO1

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST1.1 พัฒนา ระบบบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ ให้มีมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ BGCI	T1.1.1 สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 3 ภายในปี 2569	KPI-101ความสำเร็จในการได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3	ระดับ	1	2	2	3	3	แผนกลยุทธ์ 1 แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมหลักที่ 3 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรฐาน	คณะทำงาน
ST1.2 การจัดตั้งเครือข่าย ความร่วมมือ การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและต่างประเทศ	T1.2. มีเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมการดำเนินงานตามภารกิจ	KPI-102ร้อยละความสำเร็จในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล	ร้อยละ	-	-	60	80	100	แผนกลยุทธ์ 3 แผนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมหลักที่ 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชทั้งในและต่างประเทศ	คณะทำงาน

ยุทธศาสตร์ SD1.2 มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการองค์กร การกำกับดูแลและกิจการที่ดี

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
ST1.3 บูรณาการกระบวนการภายใต้ Core Business Enabler 8	T1.3.1 ระดับคะแนนการประเมิน Enablers รวม ทั้ง 8 ด้าน ระดับ 3 ภายในปี 2570	KPI-103ระดับคะแนนการประเมินผลภาพรวม	ระดับคะแนน	1.86	2.14	2.46	2.83	3.00	แผนกลยุทธ์ 4 แผนกลยุทธ์ตามหัวข้อ Core Business Enabler 8 ด้าน ผลลัพธ์ที่ 1 : การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และ	สนบ.
ST1.4 พัฒนาเกณฑ์แนวทางการคำนวณ HROI ที่เหมาะสมกับองค์กร	T1.4.1 สัดส่วน HROI ภาพรวมขององค์กร >=150% (1.5 เท่า)	KPI-104 ร้อยละจากการลงทุนด้านทรัพยากรบุคคล เท่ากับ 150% (1.5 เท่า)	ร้อยละ	-	-	150	150	150	ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมหลักที่ 5 บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กร โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมหลักที่ 3 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรฐาน แผนงานบูรณาการรัฐบาลดิจิทัล โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล แผนงานบูรณาการต่อต้านทุจริตประพจน์มิชอบ โครงการที่ 1 : โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษ STRONG องค์กรพอเพียงต่อต้านทุจริต	สนบ.

SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก

ยุทธศาสตร์ SD2.1 สร้างขีดความสามารถและระบบการอนุรักษ์พืชที่สอดคล้องกับแนวทางสากลโดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญในประเทศไทย

ตารางที่ 33 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติ SO2

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST2.1 เร่งจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ	T2.1.1 แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในระดับประเทศ ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ภายในปี 2570	KPI-201 ร้อยละความสำเร็จของแผนแม่บทแล้วเสร็จและใช้เป็นแนวทางการดำเนินได้ในระยะยาว	ร้อยละ	-	-	-	100	-	แผนกลยุทธ์ 5 แผนแม่บทการด้านอนุรักษ์พืชของประเทศ	สนว.
									โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม กิจกรรมหลักที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	
ST2.2 พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นศูนย์สำรองพันธุกรรมและดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชครบวงจร	T2.2.1 สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ 6 แห่ง	KPI-202 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ	แห่ง	5	5	6	6	7	โครงการที่ 4 โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้ กิจกรรมหลักที่ 1 เตรียมความพร้อมในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้	

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
		KPI-203 จำนวนพันธุ์พืช ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการรวบรวมและ อนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ อาศัย ไว้ในสวน พฤกษศาสตร์ สะสม อย่างน้อย ร้อยละ 60 ของการอนุรักษ์พืชหา ยากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ของประเทศ (จาก ทั้งหมด 1,800 ชนิด)	ชนิด	577 ชนิด	653 ชนิด	749 ชนิด	865 ชนิด	1080 ชนิด	แผนกลยุทธ์ 5 แผนแม่บทการด้าน อนุรักษ์พืชของประเทศ โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืช พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม กิจกรรมหลักที่ 2 อนุรักษ์พันธุ์ ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และการ ข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	
ST2.3 พัฒนาระบบ ฐานข้อมูลและทะเบียน พันธุ์พืชหายาก/ใกล้สูญ พันธุ์	T2.3.1 ระบบ ฐานข้อมูลกลางที่มี ข้อมูลพันธุ์พืชหายาก ครบถ้วนสมบูรณ์ ตาม ทะเบียนพันธุ์พืช ร้อย ละ 80	KPI-204 สัดส่วนข้อมูล ในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์ พืชกับจำนวนพืชที่รวม รวมไว้ มีความครบถ้วน	ร้อยละ	20%	20%	50%	50%	80%	แผนกลยุทธ์ 5 แผนแม่บทการด้าน อนุรักษ์พืชของประเทศ โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไก และเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมหลักที่ 2 ส่งเสริมและ พัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหาร จัดการทรัพยากรพันธุ์พืช	

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST2.4 ส่งเสริม กิจกรรม ฟื้นฟูคืนถิ่น เพื่อคืน ความหลากหลายของ พันธุ์พืช โดยมุ่งเน้นการ มีส่วนร่วมทุกภาค ส่วน	T2.4 ฟื้นฟูคืนถิ่น ไม่ ต่ำกว่า 20 ชนิดในแต่ ละปี	KPI-205 จำนวนชนิด พันธุ์ที่ทำการอนุรักษ์ ฟื้นฟูคืนถิ่น	ชนิด	20	20	20	20	20	แผนกลยุทธ์ 5 แผนแม่บทการด้าน อนุรักษ์พืชของประเทศ	
									โครงการที่ 2 : โครงการฟื้นฟูคืนถิ่น พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูก คุกคาม เพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบ นิเวศ กิจกรรมหลักที่ 1 เพาะขยายพันธุ์ พืชเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ กิจกรรมหลักที่ 2 ฟื้นฟูและคืน พันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการกับ ทุกภาคส่วน	

SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ SD3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาระบบฐานข้อมูล และองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย

ตารางที่ 34 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติ SO3

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST3.1 ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนงานวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาระบบฐานข้อมูล และองค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย	T3.1.1 ผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล 20 ผลงาน / ปี	KPI-301. จำนวนผลงานถ่ายทอด ตีพิมพ์ในระดับสากล	ชิ้นงาน	20	20	20	20	20	แผนกลยุทธ์ 6 แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	สำนักวิจัยและอนุรักษ์
									กิจกรรมหลัก โครงการส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม	
	T3.1.2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย ปีละ 1 ต้นแบบ	KPI-302 จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงาน วิจัย			1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ	แผนกลยุทธ์ 6 แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	สำนักวิจัยและอนุรักษ์
					กิจกรรมหลัก โครงการส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม					

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
	T3.1.3 ผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม 10%	KPI-303 ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม				10%	10%	10%	แผนกลยุทธ์ 6 แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม กิจกรรมหลัก โครงการส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์ SD4.1 พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

ตารางที่ 35 รายละเอียดแผนการดำเนินงานการถ่ายทอดเป้าหมายสู่การปฏิบัติ SO4

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST4.1 สร้างและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ อย่างมีมาตรฐาน	T4.1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมศักยภาพในการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ 6 แห่งในปี 2570	KPI-401 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและพร้อมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน	แห่ง	3 แห่ง	3 แห่ง	4 แห่ง	5 แห่ง	6 แห่ง	แผนกลยุทธ์ 7 _แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม กิจกรรมหลักที่ 1 เพิ่ม	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์
	4.1.2 ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ > 0.4000 ลค.	KPI-402 จำนวนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์	คน	370,898 (ผล)	306,498 (ผล)	(ผล 8 เดือน) 181,180	400,000	460,000	ประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ผลผลิต: การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมหลักที่ 1 สร้างพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์
		KPI-403 ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาใช้	75%	75%	80%	80%	85%			

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
		บริการในระดับมากขึ้น ไป							แผนบูรณาการสร้างรายได้จากการ ท่องเที่ยว โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ภายใต้	
	4.1.3 ได้รับการรับรอง มาตรฐาน เกียรติบัตร หรือรางวัลด้านการ ท่องเที่ยวหรือแหล่ง เรียนรู้ ท่องเที่ยว ปีละ 1 รางวัล	KPI-404 จำนวนรางวัล เกียรติบัตร หรือการ รับรอง มาตรฐาน	รางวัล	1	1	1	1	1	แผนกลยุทธ์ 2 แผนพัฒนาสวน พฤกษศาสตร์สาขา โครงการที่ 4 จัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ ภาคตะวันตกและภาคใต้ ผลผลิตที่ 1 : การสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และ ให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญา ท้องถิ่น กิจกรรมหลักที่ 1 สร้างพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
ST 4.2 สร้างคุณค่าจาก ภารกิจองค์กรสู่ ผลิตภัณฑ์ สินค้าและ บริหารรูปแบบใหม่ๆ โดยมุ่งเน้นลูกค้า	T4.2.1 มีผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ที่ พัฒนาเพิ่มขึ้น > 10 รายการ /ปี	KPI-405 จำนวนสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ ของ อ.ส.พ. ที่ได้รับการ พัฒนาเพิ่มขึ้นจาก ภารกิจการทำงาน				2 ชิ้นงาน	2 ชิ้นงาน	2 ชิ้นงาน	แผนกลยุทธ์ 8 แผนธุรกิจจัดหารายได้ โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตาม แบบจำลอง (BMC001-004)	สำนักส่งเสริม ความรู้และ กิจการ พฤกษศาสตร์
	T4.2.2 รายได้จากการ ดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นปีละ 10% เพียงพอต่อการ ดำเนินงาน และการ พัฒนา	KPI-406 รายได้จาก ดำเนินงานภาพรวม	ลบ.	40 (ผล) (39.9664)	45 (ผล) (30.0380)	45 (ผล) (20.8156)	60	68		
	T4.2.3 กำไรเชิง เศรษฐศาสตร์ 0% ใน ปี 2570	KPI-407 ค่า Economic Profit เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	-10%	-10%	-5%	-5%	0%	แผนกลยุทธ์ 9 แผนปรับปรุง ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EVM) โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไก และเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	

กลยุทธ์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	ค่าเป้าหมาย					แผนงาน / โครงการสำคัญ	ผู้รับผิดชอบ
				66	67	68	69	70		
									กิจกรรมหลักที่ 3 การพัฒนา ประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการ องค์กรให้มีมาตรฐาน	
ST4.3 พัฒนาช่อง ทางการสื่อสาร การตลาดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งผ่าน สินค้าและบริการแก่ ลูกค้า	T4.3.1 พัฒนาช่อง ทางการสื่อสาร การตลาด Online และ แพลตฟอร์ม ดิจิทัลเพื่อส่งผ่าน สินค้าและบริการแก่ ลูกค้า อย่างน้อย 5 ช่องทาง	KPI408 จำนวนช่อง ทางการสื่อสาร Online หรือ แพลตฟอร์มที่ พัฒนา	ช่องทาง	5	5	5	5	5	แผนกลยุทธ์10 แผนกลยุทธ์ การตลาดและประชาสัมพันธ์ โครงการที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไก และเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมหลักที่ 2 ส่งเสริมและ พัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหาร จัดการทรัพยากรพันธุ์พืช	สำนักส่งเสริม ความรู้และ กิจการ พฤกษศาสตร์

ตารางที่ 10 สรุปตารางความเชื่อมโยงเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ

VISION : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (The World Class Botanic Garden for sustainable future) Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่ม อย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
ยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2566-2570			
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนาการ บริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล	SO3 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้าน การอนุรักษ์พืช ในระดับโลก	SO5 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ	SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี
เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2566-2570			
T1.1 สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่ง ได้รับการรับรอง มาตรฐานระดับ 3 ภายในปี 2569 T1.2 มีเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้าน พฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมการดำเนินงานตามภารกิจ T1.3 ระดับคะแนนการประเมิน Enablers รวม ทั้ง 8 ด้าน ระดับ 3 ภายในปี 2570 T1.4.1 สัดส่วน HROI ภาพรวมขององค์กร $\geq 150\%$ (1.5 เท่า)	T2.1.1 แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชใน ระดับประเทศ ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ภายในปี 2570 T2.2.1 สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพและ มีความพร้อมในการให้บริการ 6 แห่ง T2.2.2 พันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการรวบรวม และอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ อย่างน้อย ร้อยละ 60 ของพืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ (จากทั้งหมด 1,800 ชนิด) T2.3.1 ระบบฐานข้อมูลกลางที่มีข้อมูลพันธุ์พืชหายาก ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามทะเบียนพันธุ์พืช T2.4 พันธุ์พืชถิ่น ไม่ต่ำกว่า 20 ชนิดในแต่ละปี	T3.1.1 ผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล 20 ผลงาน / ปี T3.1.2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย ปี ละ 1 ต้นแบบ T3.1.3 ผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม 10%	T4.1.1 สวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมศักยภาพในการ ให้บริการแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ 6 แห่งในปี 2570 T4.1.2 ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้า เยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ > 0.4000 ลค. 4.1.3 ได้รับการรับรองมาตรฐาน เกียรติบัตร หรือรางวัล ด้านการท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ ท่องเที่ยว ปีละ 1 รางวัล T4.2.1 มีผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ที่พัฒนาเพิ่มขึ้น > 10 รายการ /ปี T4.2.2 รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้นปีละ 10%เพียงพอต่อการดำเนินงาน และการพัฒนา T4.2.3 กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ 0% ในปี 2570 T4.3.1 พัฒนาช่องทางทางการสื่อสาร การตลาด Online และ แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อส่งผ่านสินค้าและบริการแก่ลูกค้า อย่างน้อย 5 ช่องทาง

ตัวชี้วัด ปี พ.ศ. 2566 – 2570

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล					SO2 ยกระดับดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืช ในระดับโลก					SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ					SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยี				
KPI-101ความสำเร็จในการได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3 (ระดับ)					KPI-201 ร้อยละความสำเร็จของแผนแม่บทแล้วเสร็จและใช้เป็นแนวทางการดำเนินได้ในระยะยาว (ร้อยละ)					KPI-301. จำนวนผลงานถ่ายทอด ตีพิมพ์ในระดับสากล (ชิ้นงาน)					KPI-401 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและความพร้อมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน (แห่ง)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
1	2	2	3	3	-	-	-	100	-	20	20	20	20	20	3	3	4	5	6
KPI-102ร้อยละความสำเร็จในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล (ร้อยละ)					KPI-202 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการ (แห่ง)					KPI-302 จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงาน วิจัย (ต้นแบบ)					KPI-402 จำนวนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ (คน)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
-	-	60	80	100	5	5	6	6	7	1	1	1	1	1	370,898 (ผล)	306,498 (ผล)	300,000	400,000	460,000
KPI-103ระดับคะแนนการประเมินผลภาพรวม (คะแนน)					KPI-203 จำนวนพันธุ์พืชที่ได้รับการรวบรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ (ชนิด)					KPI-303 ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (ร้อยละ)					KPI-403 ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาใช้บริการในระดับมากขึ้นไป (ร้อยละ)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70	66	67	68	69	70
1.86	2.14	2.46	2.83	3.00	577	653	749	865	1080			10	10	10	75	75	80	80	85

ตัวชี้วัด ปี พ.ศ. 2566 – 2570 (ต่อ)

SO1					SO2					SO3					SO4				
T1.4.1 สัดส่วน HROI ภาพรวมของ องค์กร $\geq 150\%$ (1.5 เท่า) (ร้อยละ)					KPI-204 สัดส่วนข้อมูลในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืช กับจำนวนพืชที่รวบรวมไว้ มีความครบถ้วน(ร้อยละ)										KPI-404 จำนวนรางวัล เกียรติบัตร หรือการ รับรอง มาตรฐาน (รางวัล)				
66	67	68	69	70	66	67	68	69	70						66	67	68	69	70
-	-	150	150	150	20	20	50	50	80						1	1	1	1	1
					KPI-205 จำนวนชนิดพันธุ์ที่ทำการอนุรักษ์ พันธุ์ ถิ่น (ชนิด)										KPI-405 จำนวนสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ ของ อ.ส.พ. ที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากภารกิจ การดำเนินงาน (ชิ้นงาน)				
					66	67	68	69	70						66	67	68	69	70
					20	20	20	20	20								2	2	2
															KPI-406 รายได้จากดำเนินงานภาพรวม (ลบ.)				
															66	67	68	69	70
															40 (ผล) (39.9664)	45 (ผล) (30.0380)	45 (ผล) (20.8156)	60	68
															KPI-407 ค่า Economic Profit เพิ่มขึ้น(ร้อยละ)				
															66	67	68	69	70
															-10	-10	-5	-5	0
															KPI408 จำนวนช่องทางการสื่อสาร Online หรือ แพลตฟอร์มที่พัฒนา				
															66	67	68	69	70
															5	5	5	5	5

ส่วนที่ 5

รายละเอียดแผนงาน โครงการที่สำคัญในปีงบประมาณ 2569

ในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานโครงการที่สำคัญในปีงบประมาณ 2569 ได้จัดทำแผนงานโครงการที่สำคัญไว้ตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 แผนงานงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ 2569

ตารางที่ 11 แผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569

แผนงานงบประมาณประจำปี 2569 องค์การสวนพฤกษศาสตร์

งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 231.2483 ลบ.

• เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี (สำนักงานป.)	209.8358 ลบ.
• เงินนอกงบประมาณ (สมทบ)	21.4125 ลบ.
• ใช้จากเงินสำรอง + เงินกำไรเบื้องต้น (รายได้)	2.2410 ลบ.
• เงินกองทุนวิจัย ววน.	5.0000 ลบ.
• เงินกำไรเบื้องต้น	
• เงินอุดหนุนจัดหารายได้ (หมุนเวียน)	27.6000 ลบ.

1. แผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2569

แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ 2569 (ล้านบาท)	
	งบป.รายจ่าย	เงินนอกงบป. (เงินสำรอง + กำไรเบื้องต้น)
รวมทั้งสิ้น	231.2483 ลบ.	21.4125
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	65.7253	7.9003
2. แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	75.4499	13.5122
ผลผลิตที่ 1 : การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น (P-01) กิจกรรมหลักที่ 1 สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมหลักที่ 2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและบริการด้านพฤกษศาสตร์แก่ประชาชน กิจกรรมหลักที่ 3 เผยแพร่ถ่ายทอดความรู้และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชสู่ประชาชน กิจกรรมหลักที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ กิจกรรมหลักที่ 5 บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กร	72.8439	13.5122
ผลผลิตที่ 2 : การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น (P-02) กิจกรรมหลักที่ 1 สำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมหลักที่ 2 เทาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช กิจกรรมหลักที่ 3 สนับสนุนส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ	2.6060	
3. แผนงานยุทธศาสตร์สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน อนุรักษ์ พันธุ์ และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	57.8871	
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม (S-01) กิจกรรมหลักที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ กิจกรรมหลักที่ 2 อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	46.3676	
โครงการที่ 2 : โครงการฟื้นฟูถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อคืนความสมดุลระบบนิเวศ (S-02) กิจกรรมหลักที่ 1 เทาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ กิจกรรมหลักที่ 2 พันธุ์และคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน	2.4000	
โครงการที่ 3 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (S-03) กิจกรรมหลักที่ 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชทั้งในและต่างประเทศ กิจกรรมหลักที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช กิจกรรมหลักที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรฐาน	5.5295	
โครงการที่ 4 : โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้ (S-04) กิจกรรมหลักที่ 1 เตรียมความพร้อมในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้	2.5000	
4. แผนงานบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	6.8478	
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (I-01)	6.8478	
5. แผนงานบูรณาการรัฐบาลดิจิทัล	0.5012	
โครงการที่ 1 : โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล (I-02)	0.5012	
6. แผนงานบูรณาการต่อต้านทุจริตประพฤติกมิชอบ	0.3201	
โครงการที่ 1 : โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษ STRONG องค์การพอเพียงต่อต้านทุจริต (I-03)	0.3201	

2. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 องค์การสวนพฤกษศาสตร์
จัดสรรผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)

แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ 2569 (ล้านบาท)
	งปม.รายจ่าย
แผนงานยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	
โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แผนงานที่ 1 ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย แผนงานที่ 2 วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ แผนงานที่ 3 วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช แผนงานที่ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแผนงานและโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	2.2410

3. แผนงานธุรกิจเงินรายได้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ปีงบประมาณ 2569

แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ 2569 (ล้านบาท)
	งปม. รายจ่าย
1. แผนงานสนับสนุนการดำเนินงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (เงินรายได้)	
กิจกรรม สนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงาน ตามข้อบังคับ อ.ส.พ. ว่าด้วยเงินรายได้ พ.ศ. 2561 ข้อ 8 (1) 1. รายการกิจกรรมและค่าใช้จ่ายตามแผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน (หมายเหตุ : ตัดจ่ายจากแผนงานเงินรายได้ก่อน หากไม่เพียงพอจึงขอใช้เงินสำรองเพื่อสมทบไม่เกินกว่าแผนงาน)	21.4125 ลบ.
กิจกรรม สนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงาน ตามข้อบังคับ อ.ส.พ. ว่าด้วยเงินรายได้ พ.ศ. 2561 ข้อ 8 (1) 2. ค่าใช้จ่ายสนับสนุนการดำเนินงานอื่นๆ อาทิ ค่าที่ปรึกษาระบบประเมินผล (Tris) เงินโบนัส พนักงาน	5.0000 ลบ.
2. แผนงานการประกอบกิจการและการดำเนินงานธุรกิจจัดหารายได้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์	27.6000
1. โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (BMC001) 1.1 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (CM-BMC001) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ 1.2 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (RY-BMC001) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง 1.3 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (PL-BMC001) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลกฯ 1.4 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (KK-BMC001) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 1.5 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการอนุรักษ์ (ST-BMC001) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	1.6000
2. โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (BMC002) 2.1 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (CM-BMC002) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ 2.2 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (RY-BMC002) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง 2.3 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (PL-BMC002) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลกฯ 2.4 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (KK-BMC002) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2.5 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (ST-BMC002) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	2.3000
3. โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลองด้านการท่องเที่ยวพักผ่อน (BMC003) 3.1 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการท่องเที่ยวพักผ่อน (CM-BMC003) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ 3.2 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการท่องเที่ยวพักผ่อน (RY-BMC003) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง 3.3 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการท่องเที่ยวพักผ่อน (PL-BMC003) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลกฯ 3.4 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการท่องเที่ยวพักผ่อน (KK-BMC003) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 3.5 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (ST-BMC0032) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	22.0000
4. โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลองด้านการวิจัย (BMC004) 4.1 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการวิจัย (CM-BMC004) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ 4.2 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการวิจัย (RY-BMC004) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง 4.3 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการวิจัย (PL-BMC004) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลกฯ 4.4 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้ แบบจำลองด้านการวิจัย (KK-BMC004) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 4.5 กิจกรรมธุรกิจจัดหารายได้แบบจำลองด้านการวิจัย (ST-BMC004) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย	1.7000

5.2 แผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกตามยุทธศาสตร์

อ.ส.พ. ได้กำหนดแผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกได้ดังต่อไปนี้

- แผนงานยุทธศาสตร์ (Strategic Plan : S)
- แผนงานพื้นฐาน (Fundamental Plan : P)
- แผนงานบูรณาการ (Integration Plan : I)
- แผนธุรกิจ (Business Model Canvas : BMC)
- แผนวิจัย และนวัตกรรม (Research and Innovation Plan : R)

ตารางที่ 11 แผนงานโครงการที่สำคัญจำแนกตามวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แผนกลยุทธ์ หรือแผนอื่นที่เทียบเท่า แผนกลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง
SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็น สวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก	1. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI 2. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สาขา 3. แผนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 4. แผนกลยุทธ์ตามหัวข้อ Core Business Enabler 8 แผน	S-03 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพพลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ P-01 ผลผลิตที่ 1 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น I-02 โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล I-03 โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษศาสตร์ STRONG องค์กรพอเพียงต่อต้านทุจริต
SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก	5. แผนแม่บทด้านการอนุรักษ์ของประเทศ	S-01 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม S-02 โครงการฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ S-04 โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้

วัตถุประสงค์ เชิงยุทธศาสตร์	แผนกลยุทธ์ หรือแผนอื่นที่เทียบเท่า แผนกลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง
		P-02 ผลผลิต 2_การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
SO3 มุ่งการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	6. แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	R-01 โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม P-02 ผลผลิต 2 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี	7. แผนพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	S-01 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม
		P-01 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
		I-01 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
	8. แผนธุรกิจจัดหารายได้	BMC001-004 โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลอง
	9. แผนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EVM)	S-03 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
	10. แผนกลยุทธ์ การตลาด และประชาสัมพันธ์	S-04 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5.3 รายละเอียดตามแผนงาน /โครงการที่สำคัญ

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก

โครงการ	
S-03	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
P-01	ผลผลิตการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
I-02	โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล
I-03	โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษฯ STRONG องค์กรพอเพียงต่อต้านทุจริต

รหัส	S-03	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน					SO1	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักบริหาร	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒	พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
	ส่วนนโยบายและแผน		1.3029	1.2000	5.5300	5.5295	6.0000		☐	เงินนอกงบประมาณ.....

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีภารกิจในการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนให้บริการความรู้ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นอกระบบที่สำคัญของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงาน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ประเด็นย่อยการยกระดับกระบวนการดำเนินงานเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ และแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นปฏิรูปที่ 3 ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คัดกรอง ใช้ประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ 4 ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศรวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน ประเด็นปฏิรูปที่ 5 ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีกลยุทธ์ที่หลากหลายในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้าง ผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การสร้างกลไกที่สำคัญในการอนุรักษ์ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักของประชาชน ในด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องรวดเร็ว และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ ในโลกปัจจุบัน การพัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อการให้บริการในระดับสากล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินการ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช ให้คงอยู่ และเกิดการใช้อย่างยั่งยืน สืบไป

องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงวางยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญของประเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรอย่างยั่งยืนสืบไป โดยในการดำเนินงาน อ.ส.พ. มุ่งสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งเครือข่ายภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่สากล ตามมาตรฐาน BGCI และตอบสนองต่อเป้าหมายระดับประเทศและระดับโลกได้ อย่างชัดเจน โดยมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องและตอบสนองต่อประเทศชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลักดันให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ตามเป้าหมายระดับประเทศ

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล สามารถเป็นกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีการดำเนินงานในระดับนานาชาติและได้รับการรับรองมาตรฐานการดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล	1	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัด อ.ส.พ.ให้มีมาตรฐานระดับสากล	1	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการรับรองมาตรฐาน BGCI Accreditation
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ สวนพฤกษศาสตร์อย่างน้อย 1 แห่ง ได้รับการพัฒนาสู่การขอรับมาตรฐาน		■ จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงสู่การขอรับมาตรฐาน	
				■ สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3		■ ผ่านการรับรองการรับรองมาตรฐาน BGCI Accreditation ในปี 2569	
2	สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช	2		2		2	
				มีหน่วยงานองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช		สวนพฤกษศาสตร์ความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับสร้างโอกาสในการดำเนินงานด้านต่างๆ ในระดับสากล	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
	ของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้		มีเครือข่ายการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากล	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				■ หน่วยงานระดับประเทศ และระดับสากล ที่ร่วมเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 แห่ง	■ จำนวนหน่วยงาน/องค์กรที่เข้าร่วมเครือข่ายสวนพฤกษศาสตร์	■ ที่มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	ร้อยละของเครือข่ายทั้งหมดที่มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกันในระดับสากล
3	เสริมสร้างศักยภาพฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุพืช (Baseline Data) เพื่อเป็นฐานการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพืช ในระดับสากล	3	ระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูลด้านความหลากหลายของทรัพยากรพันธุพืชของประเทศ ได้รับการพัฒนา และสามารถสนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากลให้สอดคล้องกับภารกิจองค์กร	3	มีการพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลที่สนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากลให้สอดคล้องกับภารกิจองค์กร	3	สารสนเทศและฐานข้อมูลสามารถนำเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				■ พัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล ที่สนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล ได้อย่างน้อย 1 ระบบ หรือ 1 โครงการ	■ จำนวนระบบหรือโครงการในการพัฒนาสารสนเทศและฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล	■ ผู้ใช้บริการสารสนเทศและฐานข้อมูลเพิ่มขึ้นร้อยละ 15%	■ สัดส่วนผู้ให้บริการสารสนเทศและฐานข้อมูลที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน
4	เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารจัดการองค์กรในการดำเนินงานด้านสวนพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยรองรับการดำเนินงานสู่ระดับสากล	4	มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพรองรับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศอย่างมั่นคงยั่งยืน	4	ระบบการบริหารจัดการและบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีมาตรฐาน	4	ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อระบบบริหารจัดการ
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				■ ระบบบริหารจัดการองค์กรมีกิจกรรมการสื่อสารและพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้ง 8 ด้านตาม Core Business Enabler	■ จำนวนระบบบริหารจัดการองค์กรมีกิจกรรมการสื่อสารและพัฒนาตามเป้าหมาย	■ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	■ ร้อยละของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการในระดับมากขึ้นไป

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. พัฒนางค์ประกอบตามมาตรฐาน การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ตามมาตรฐาน BGCI	ระดับ 3 ในปี 2570				ระดับ 1-2												ระดับ 3				
2. สร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้าน การอนุรักษ์ เครือข่ายทางด้านพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ	เพิ่มขึ้นปีละ 2 แห่ง		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1
3. พัฒนาระบบการจัดการจัดการ ระบบสารสนเทศฐานข้อมูล	ระบบแล้ว เสร็จตามแผน		10%		20%		30%		40%		50%		60%		70%		80%		90%		100 %
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร ตามแผนการดำเนินงาน Core Business Enabler	8 ระบบ				8				8				8				8				8

ความเสี่ยง								ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ				โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																													
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td></td><td></td></tr></table> ผลกระทบ <td colspan="8" rowspan="5">RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง</td> <td colspan="5">ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ</td> <td colspan="5">การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน</td> <td colspan="5" rowspan="5">ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์</td>													5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1									1	2	3	4	5			RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง								ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
													5							RF1																																																															
													4																																																																						
													3						RF3	RF2																																																															
													2																																																																						
													1																																																																						
	1	2	3	4	5																																																																														
ระดับ					ระดับ																																																																														
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																										
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																										
ระดับ					ระดับ																																																																														
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี								งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																																	
								ระดับ					ระดับ																																																																						
								1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																		
								10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																		
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก								การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																																	
								ระดับ					ระดับ																																																																						
								1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																		
								6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																																		

รหัส	P-01	สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น						SO1 SO4	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	
ผู้รับผิดชอบ	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	งบประมาณ	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
			51.2064	52.8796	72.9032	72.8439	85.0000		☒ เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้ เงินกำไร สะสม (สมทบ)	

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีภารกิจในการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนให้บริการความรู้ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ นอกระบบที่สำคัญของประเทศ

การตอบสนองบทบาทการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ที่สมบูรณ์ ผู้คนนิยมเข้าค้นคว้าหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลากหลาย เช่น การมีพื้นที่สำหรับสันทนาการ พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม การมีพื้นที่บริการ ซึ่งจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ร้านจำหน่ายสินค้า ระบบสาธารณูปโภค ป้ายสื่อความหมายต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เยี่ยมชม การมีพื้นที่สำหรับการให้ความรู้ เช่นพื้นที่การจัดแสดงพรรณไม้ พื้นที่การจัดนิทรรศการ ประชุม อบรม ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารสนเทศ รวมถึงการมีพื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ ประกอบด้วยอาคารสำนักงาน และโรงเรือนเพาะชำ เป็นต้น

จากองค์ประกอบดังกล่าว องค์การฯ จึงได้จัดทำโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างและพัฒนา บำรุง ดูแลรักษาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ให้ มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ สามารถรองรับ และมีความพร้อมสำหรับการให้บริการการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ แก่ผู้เข้าเยี่ยมชมสวน รวมถึงการให้บริการองค์ความรู้ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักและความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติสืบไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้ความเพลิดเพลิน และเป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รวมถึงสร้างการรับรู้และสร้างความตระหนักในความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์	1	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้ความเพลิดเพลิน รวมถึงการเป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อให้บริการความรู้ และเกิดการรับรู้และความตระหนักใน ความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์	1	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัด อ.ส.พ. ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนจนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพของประชาชน	1	สวนพฤกษศาสตร์ผ่านมาตรฐานการดำเนินงานในด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อภาพลักษณ์ในดำเนินงานของสวนพฤกษศาสตร์
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ สวนพฤกษศาสตร์จำนวน 7 แห่ง ได้รับการพัฒนาเพื่อให้บริการสวนพฤกษศาสตร์กับประชาชน		■ จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการให้บริการสวนพฤกษศาสตร์สู่ประชาชน	
				2	มีเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เข้ามาใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์	2	ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสวนพฤกษศาสตร์ในการแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ และท่องเที่ยว
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
						เป้าหมาย	
						ตัวชี้วัด	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
				■ ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ไม่ต่ำกว่า 300,000 คน และเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 15% ของทุกปี	■ จำนวนผู้มาใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ทางด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	■ ร้อยละความพึงพอใจไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	สัดส่วนความพึงพอใจต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์และแหล่งท่องเที่ยว
2	เผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้และปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรพันธุ์พืชเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน		ประชาชนได้รับความรู้จากกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้และเกิดความตระหนักในด้านการอนุรักษ์	3	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง	ประชาชนได้รับความรู้ด้านพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ และเกิดความตระหนักในการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช	
				■ จำนวนผู้ร่วมกิจกรรมและได้รับความรู้ 1,200 ราย	■ จำนวนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมและหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ องค์การ	■ ร้อยละ 80 ของประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในระดับมากขึ้นไป	ร้อยละของประชาชนที่เกิดการรับรู้ และความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพ
3	เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ และระบบบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ			พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและบริการ		คุณภาพการให้บริการจัดการและการให้บริการมีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				4	■ ผลการประเมินระบบบริหารจัดการองค์กรทั้ง 8 ด้าน ผ่านค่า ระดับ 3		■ ระดับคะแนนการบริหารจัดการองค์กรทั้ง 8 ด้าน

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
5. สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	5 แห่ง				5				5				5				5				5
6. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน	1,200 ราย / ปี				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย
7. พัฒนาและดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	2 ระบบ			2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ	
8. ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ	ระดับความพึงพอใจในการให้บริการ				80%				80%				80%				80%				80%
9. บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	คะแนนระดับ 3				ระดับ 1.86				ระดับ 2.14				ระดับ 2.46				ระดับ 2.83				ระดับ 3.00

ความเสี่ยง		ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ		โอกาสเกิด :		ผลกระทบ :		แผนบริหารความเสี่ยง	
โอกาส	ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์		RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง	ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ		การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน		ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์	
				ระดับ		ระดับ			
				1 2 3 4 5		1 2 3 4 5			
				< 1 เดือน 1-2 เดือน 2-3 เดือน 4-6 เดือน >1 ปี		< 1 เดือน 1-2 เดือน 2-3 เดือน 4-6 เดือน >1 ปี			
			RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี	งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน		การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก		ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์	
				ระดับ		ระดับ			
				1 2 3 4 5		1 2 3 4 5			
				10% 30% 50% 70% 100%		< 1 เดือน 1-2 เดือน 2-3 เดือน 4-6 เดือน >1 ปี			
		RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก	การสื่อสารและบูรณาการ		การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน		มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น		
			ระดับ		ระดับ				
			1 2 3 4 5		1 2 3 4 5				
			6 ครั้ง 4-5 2-3 ครั้ง 1-2 ครั้ง ไม่มี		ดำเนินการครบถ้วน 1 กิจกรรม 2 กิจกรรม 3 กิจกรรม 4 กิจกรรม				

รหัส	I-02	โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล					SO1	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์และพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานระดับสากล	
ผู้รับผิดชอบ	สำนักบริหาร	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนงานบูรณาการ
			-	0.3101	0.3490	0.5012	0.5900		☐ เงินนอกงบประมาณ.....

เหตุผลและความจำเป็น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) กำหนดให้การพัฒนาระบบราชการบุคคลภาครัฐ รวมทั้งพัฒนาบุคลากร ภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสมรรถนะ ทักษะ ความสามารถ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานอย่าง มีคุณภาพ ยึดมั่นในคุณธรรม รวมทั้งพัฒนาภาวะผู้นำ ทุกระดับให้มีความสามารถสูง ซึ่งการพัฒนาบุคลากร ภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนองค์กรภายใต้ความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงกับสถานการณ์ ที่ผันผวนอย่างเช่นปัจจุบัน ที่ต้องมุ่งเน้นให้บุคลากรภาครัฐเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การสร้างระบบนิเวศ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาที่ยืดหยุ่น ต่อเนื่อง พร้อมรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา เพื่อเร่งการเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพ การทำงานของบุคลากร ภาครัฐ เพื่อให้แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกันสามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้าง นวัตกรรมและการตอบสนองประชาชนส่วนรวม ได้อย่างมีประสิทธิภาพองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และนโยบายขององค์กรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตอบสนองต่อเป้าหมายระดับประเทศ โดยเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน ตามนโยบายพัฒนาองค์กรภาครัฐสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะบุคลากรดิจิทัล ให้ครอบคลุมทุกระดับตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ประกอบกับการดำเนินงานหลังจากสถานการณ์Covid-19 ต้องมีการกระตุ้นและสร้างพฤติกรรมใหม่ในการใช้บริการผ่านทางออนไลน์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงจำเป็นต้องดำเนินโครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์รูปแบบใหม่ โดยการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรครอบคลุมทุกระดับตำแหน่งภายในองค์กร ภายใต้กลยุทธ์

- 1) การเตรียม ความพร้อมผู้นำ ในยุคดิจิทัล (Digital Leadership) ที่จะเป็นตัวเร่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ องค์กรและปรับตัวทันต่อสถานการณ์พร้อมดำเนินงานตามภารกิจสำคัญที่ตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล
- 2) การพัฒนาทักษะที่มีอยู่และเสริมทักษะใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะและความสามารถทางดิจิทัล เพื่อปรับปรุงกระบวนการและสร้างนวัตกรรมบริการรูปแบบใหม่ ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในภาพรวม สอดรับกับแนวคิดการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะการทำงานในยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)
- 3) สร้างระบบนิเวศในการทำงานที่เอื้อให้บุคลากรภาครัฐเกิดการเรียนรู้และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนใช้ชีวิตให้สมดุล โดยจัดเตรียมเครื่องมือและกลไกสนับสนุนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการส่งมอบบริการประชาชน ภาค ธุรกิจ พันธมิตรทางการค้า และสามารถ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจไทยในระยะยาว อันจะเป็นพลังสำคัญที่จะร่วมขับเคลื่อนสู่ประเทศไทย 4.0 รวมถึงตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านดิจิทัลขององค์การเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโต สู่สวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานสากล	1	บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านดิจิทัลสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโต สู่สวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานสากล	1	บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านดิจิทัลสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโต สู่สวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานสากล	1	องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล ในระดับ
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				17 คน / ปี 10 หลักสูตร	- จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาในหลักสูตรต่างๆ ที่ทาง DGA กำหนด - จำนวนหลักสูตรด้านดิจิทัลที่จัดส่งเข้าฝึกอบรม	มีระดับความรู้ความสามารถที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลได้ในระดับมากขึ้นไปร้อยละ 90 ของบุคลากรที่ได้รับการอบรม	ระดับความสามารถองค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล ในระดับ

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. จัดส่งบุคลากรภาครัฐเข้ารับการ อบรมหลักสูตรด้านเทคโนโลยี และ ดิจิทัล รวมถึงหลักสูตรที่ เกี่ยวกับ รัฐบาลดิจิทัลจาก หน่วยงานที่จัดทำ หลักสูตร	10 หลักสูตร							13					16								
	>17 คน							15					16				17				

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ			โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																											
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>R F 2</td><td></td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td></td></tr></table> ผลกระทบ							5						RF1	4							3					R F 2		2							1								1	2	3	4	5		RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง			ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หหมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์	
							5						RF1																																																		
							4																																																								
							3					R F 2																																																			
							2																																																								
1																																																															
	1	2	3	4	5																																																										
ระดับ					ระดับ																																																										
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																						
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																						
การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน																																																										
RF 2 ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก							ระดับ					ระดับ					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																														
							1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																															
							6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																															

รหัส	I-03	โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษฯ STRONG องค์การพอเพียง					S1	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก	
ผู้รับผิดชอบ	สำนักบริหาร	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนงานบูรณาการ
			-	-	-	0.3201	0.3201		☐ เงินนอกงบประมาณ.....

เหตุผลและความจำเป็น

ภายใต้โครงการ STRONG – องค์การพอเพียงด้านทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะองค์การพอเพียงด้านทุจริต และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านทุจริต เพื่อพัฒนาศักยภาพโค้ช STRONG - องค์การพอเพียงด้านทุจริต และชมรมสวนพฤกษฯ STRONG – องค์การพอเพียงด้านทุจริต ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย และนำมาขยายผล ขับเคลื่อนดำเนินการสู่การเป็นองค์การพอเพียง ต่อต้านการทุจริต และมีความโปร่งใสในการดำเนินงานภายในหน่วยงาน โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (SO5) ในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม ขององค์การฯ และร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโดยการบูรณาการตามมาตรการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โครงการปลูกจิตสำนึกสวนพฤกษฯ STRONG องค์การพอเพียงด้านทุจริต เพื่อพัฒนาสมรรถนะและส่งเสริมพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรภายในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีจิตสำนึกและค่านิยมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และประพฤติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม โครงการ/กิจกรรมย่อย : การเผยแพร่ความรู้ ปลูกจิตสำนึก STRONG องค์การพอเพียงด้านทุจริต และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนผ่านระบบสารสนเทศ และจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมสร้างการขับเคลื่อนกิจกรรมในการสร้างค่านิยมองค์กรที่มีวัฒนธรรม ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และประพฤติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)					
1	1. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการขับเคลื่อนกิจกรรมในการสร้างค่านิยมองค์กรที่มีวัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริต ยกระดับความโปร่งใส ไร้สินบนภายในองค์กร 2. ส่งเสริมให้หน่วยงานมีการดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ส่งเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต และพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมและค่านิยม สู่การเป็นองค์กร	1	1. บุคลากรของหน่วยงานมีจิตสำนึกการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี น้อมนำหลักปรัชญาพอเพียงมาปรับใช้ภายในหน่วยงาน มีค่านิยมองค์กรที่มีวัฒนธรรมสุจริต สามารถยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานไร้สินบน และสามารถ	1	บุคลากรได้รับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมสุจริต ทักษะคิดและ พฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	1	สามารถยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ไร้สินบน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด		เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■บุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์ จำนวน 150 คน		■ บุคลากรได้รับการปลูกจิตสำนึก ค่านิยมสุจริต ทักษะคิดและ พฤติกรรมในการต่อต้าน การทุจริตและประพฤติมิชอบ 150 คน		■ บุคลากรขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีจิตสำนึก วัฒนธรรม ค่านิยมสุจริต มีทักษะคิดและ พฤติกรรมในการต่อต้าน การทุจริต และประพฤติมิชอบ ร้อยละ 86		■ สัดส่วนของบุคลากรที่มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทักษะคิดและ พฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร้อยละ 86	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
	พอเพียง ต่อด้านการทุจริต และมีความโปร่งใสในการ ดำเนินงาน และสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โปร่งใส และลด ความเสี่ยงทุจริต	ปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ 2. มีสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อ ใช้เผยแพร่ฯ มีข้อมูลผล การดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม ข่าว ประชาสัมพันธ์/ข่าวการ จัดกิจกรรมฯ ต่างๆ เปิดเผยและเผยแพร่สู่ สาธารณะ				
	3. บุคลากรของหน่วยงานมี จิตสำนึกและค่านิยมในการ ป้องกันและต่อต้านการทุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และประพฤติ ตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม					

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน(กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ดำเนินการ เผยแพร่ความรู้ เสริมสร้าง ปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ความซื่อสัตย์สุจริต ให้แก่บุคลากรใน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยการนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้บุคลากรมีความพอเพียง มีภูมิคุ้มกัน และดำเนินชีวิตตามครรลองที่ถูกต้อง ดังนี้	3 ครั้ง													1	1	1		1	1	1	
	>150 คน													10	10	130					

[illegible]

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ		โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																											
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF 2</td><td></td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td></td></tr></table> ผลกระทบ <td colspan="2" rowspan="6">RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง</td> <td colspan="5">ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ</td> <td colspan="5">การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน</td> <td colspan="2" rowspan="6">ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์</td>							5						RF1	4							3					RF 2		2							1								1	2	3	4	5		RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง		ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์	
							5						RF1																																																	
							4																																																							
							3					RF 2																																																		
							2																																																							
							1																																																							
	1	2	3	4	5																																																									
ระดับ					ระดับ																																																									
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																					
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																					
RF 2 ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก		การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																		
		ระดับ					ระดับ																																																							
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																			
		6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																			

มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก

โครงการ	
S-01	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม
S-02	โครงการฟื้นฟูป่าต้นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ
S-04	โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้
P-02	ผลผลิต 2_การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

S-01	S-01	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชในถิ่นอาศัย พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม						SO2	มุ่งสร้างและพัฒนาระบบอนุรักษ์พืชชนิดถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก	
							SO4	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
			5.1190	10.7877	43.2102	46.3676	50.000		☐ เงินนอกงบประมาณ.....	

เหตุผลและความจำเป็น

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งเป็นทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญและมีคุณค่าต่อระบบนิเวศในแต่ละพื้นที่ของประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบัน โลกประสบปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ตลอดจนประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ จึงส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีความสำคัญ และเป็นทรัพยากรที่ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศป่า ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นโดยไม่สามารถหยุดยั้งได้

ดังนั้น เพื่อลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีการกำหนดดัชนีชี้วัด และเป้าหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช เป็นจำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPC) ทั้งในเรื่องการอนุรักษ์สายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชมากขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือการอนุรักษ์พันธุ์พืชชนิดถิ่นกำเนิดที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นหลักประกันความคงอยู่ของทรัพยากรพรรณพืชชนิดถิ่นกำเนิดไปจากการอนุรักษ์ในถิ่นกำเนิด ซึ่งตัวพืชอาจมีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนและสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ไฟป่า การบุกรุกแผ้วถาง ฯลฯ แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์เช่น พื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เราไม่สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืชทั้งหมดไว้ได้ดังนั้นสวนพฤกษศาสตร์สากลโดยทั่วไปจึงมีการวางนโยบายการรวบรวมตัวอย่างมีชีวิต (Living collection policy) ที่ชัดเจนเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และก่อให้เกิดความโดดเด่นในด้านกลุ่มพืชที่ทำการรวบรวม

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชในถิ่นอาศัย พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อทำการอนุรักษ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง รวมทั้งการฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ในการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพิ่มศักยภาพสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชชนิดถิ่นกำเนิด เพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัย ให้บริการข้อมูลพืช และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพืชที่สำคัญของประเทศไทย	1	ประเทศไทยมีแหล่งอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ พันธุ์ไม้หายากและพันธุ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ ที่เป็นหลักประกันการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งตัวอย่างอ้างอิง ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ ของประเทศ	1	มีพื้นที่ที่เป็นได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และพืชที่ถูกคุกคาม และเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ที่สำคัญของประเทศกระจายครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค	1	เป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์พืช
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				■ จำนวน 6 พื้นที่	■ จำนวนพื้นที่ที่เป็นได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และพืชที่ถูกคุกคาม	■ ร้อยละ 80 ตามแผนการพัฒนาพื้นที่	■ ระดับความสำเร็จในการเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน ด้าน

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
							การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พืช
2	เพื่ออนุรักษ์ และบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชหายากที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพื่อสำรองพันธุ์กรรมพืชนอกถิ่นกำเนิดสามารถนำไปต่อยอดการใช้ประโยชน์สู่ความยั่งยืน	2	ทรัพยากรพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชหายากพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัยและนำคืนสู่ถิ่นกำเนิดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	2	มีชนิดพันธุ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์รวบรวม และสำรองพันธุ์กรรมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์	2	มีระบบฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				1,000 ชนิดในปี 2570 ปี 2569 จำนวน 865 ชนิด	จำนวนชนิดพันธุ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์รวบรวม และสำรองพันธุ์กรรมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์	มีข้อมูลร้อยละ 50 ของข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์	สัดส่วนร้อยละของข้อมูลในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน(กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดเพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช	พัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดเพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช				5				5				6				6				7
2. อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์หรืออยู่ในภาวะคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์และคุ้มครอง ไม่ต่ำกว่า				577				623				749				865				1000

ความเสี่ยง										ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ										โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																															
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td colspan="2"></td></tr></table> ผลกระทบ										5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1									1	2	3	4	5			RF1 ระบบการควบคุมและบริหารจัดการไม่เป็นระบบ					การวางแผนและทบทวนการบริหารจัดการที่ดี					ประสิทธิภาพการให้บริการแหล่งอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ (ร้อยละความสำเร็จตามแผน)					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
										5							RF1																																																												
										4																																																																			
										3						RF3	RF2																																																												
										2																																																																			
1																																																																													
	1	2	3	4	5																																																																								
ระดับ					ระดับ																																																																								
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																				
3 ครั้ง	3 ครั้ง	1 ครั้ง	ไม่มี	ไม่มี	90%	80%	70%	60%	50%																																																																				
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี										งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																									
										ระดับ					ระดับ																																																														
										1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																										
										10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																										
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก										การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																									
										ระดับ					ระดับ																																																														
										1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																										
										6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																										

รหัส	S-02	โครงการฟื้นฟูคืนพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลระบบนิเวศ					SO2	มุ่งสร้างและพัฒนารองรับพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒	พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
			-	-	2.4000	2.4000	2.4000		☐	เงินนอกงบประมาณ.....

เหตุผลและความจำเป็น

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งเป็นทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญและมีคุณค่าต่อระบบนิเวศในแต่ละพื้นที่ของประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบัน โลกประสบปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ตลอดจนประเทศมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ จึงส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและทางอ้อม ที่จะทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีความสำคัญ และเป็นทรัพยากรที่ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศป่า ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นโดยไม่สามารถหยุดยั้งได้

ดังนั้น เพื่อลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีการกำหนดดัชนีชี้วัด และเป้าหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช เป็นจำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPC) ทั้งในเรื่องการอนุรักษ์สายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชมากขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือการอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นหลักประกันความคงอยู่ของทรัพยากรพรรณพืชนอกเหนือไปจากการอนุรักษ์ในถิ่นกำเนิด ซึ่งตัวพืชอาจมีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนและสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ไฟป่า การบุกรุกแผ้วถาง ฯลฯ แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์เช่น พื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เราไม่สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืชทั้งหมดไว้ได้ดังนั้นสวนพฤกษศาสตร์สากลโดยทั่วไปจึงมีการวางนโยบายการรวบรวมตัวอย่างมีชีวิต (Living collection policy) ที่ชัดเจนเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และก่อให้เกิดความโดดเด่นในด้านกลุ่มพืชที่ทำการรวบรวม

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการฟื้นฟูคืนพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลระบบนิเวศ เพื่อทำการอนุรักษ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง รวมทั้งการฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ในการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่ออนุรักษ์ พันธุ์พืช นำคืนสู่ถิ่นกำเนิด เพื่อคืนความสมดุลและความหลากหลายทางชีวภาพให้กับพื้นที่ป่าของประเทศ	1	ทรัพยากรพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชหายากพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัยและนำคืนสู่ถิ่นกำเนิดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	1	พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ได้รับการคืนถิ่นโดยการมีส่วนร่วมกับประชาชนชุมชนและท้องถิ่นครอบคลุมทั่วประเทศ	1	ทรัพยากรพันธุ์พืช ได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนเพื่อคืนสมดุลและสร้างความหลากหลายทางชีวภาพให้กับป่าในประเทศไทยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				21 ชนิด	จำนวนชนิดพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ได้รับการขยายพันธุ์เพื่อสำรองเตรียมคืนถิ่นพันธุ์พืชประชากรพันธุ์ไม้	ร้อยละ 80	อัตราการรอดของชนิดพันธุ์ไม้ที่ได้รับการคืนถิ่น จนถึงระยะแพร่พันธุ์ได้ตามหลักวิชาการ
				6 ครั้ง	จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมด้านอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้		

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
					ประโยชน์จากพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของไทย		
				■ 20 ชนิด	■ จำนวนพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ได้รับการฟื้นฟูและคืนถิ่นโดยการมีส่วนร่วม		

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์	ชนิด									4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
2. ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน	ชนิด									2	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ					โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																				
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td>R1 R2 R3</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td></td></tr></table> ผลกระทบ <td colspan="5" rowspan="5">RF1 ไม่สามารถเพาะขยายพันธุ์ได้ทันตามแผน</td> <td colspan="5">การดำเนินงานตามแผนเพาะขยายพันธุ์</td> <td colspan="5">การเพาะขยายพันธุ์ต่ำกว่าแผน</td> <td colspan="5" rowspan="5">จัดทำแผนเพาะขยายพันธุ์โดยทำการทบทวนอย่างต่อเนื่อง</td>							5								4								3				R1 R2 R3				2								1										1	2	3	4	5		RF1 ไม่สามารถเพาะขยายพันธุ์ได้ทันตามแผน					การดำเนินงานตามแผนเพาะขยายพันธุ์					การเพาะขยายพันธุ์ต่ำกว่าแผน					จัดทำแผนเพาะขยายพันธุ์โดยทำการทบทวนอย่างต่อเนื่อง				
							5																																																																			
							4																																																																			
							3				R1 R2 R3																																																															
							2																																																																			
1																																																																										
		1	2	3	4	5																																																																				
ระดับ					ระดับ																																																																					
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																	
100%	80%	70%	60%	40%	=แผน	<แผน 5%	<แผน 10%	<แผน 15%	<แผน 20%																																																																	
ระดับ					ระดับ																																																																					
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี					งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					ปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์																																																											
					ระดับ					ระดับ																																																																
					1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																												
					10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																												
					ระดับ					ระดับ																																																																
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก					การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการประชุมเพื่อกำหนดและทบทวนแผนงานอย่างต่อเนื่อง																																																											
					ระดับ					ระดับ																																																																
					1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																												
					6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																												
					ระดับ					ระดับ																																																																

รหัส	S-04	โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้					SO2	มุ่งสร้างและพัฒนารอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒	พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
					2.5000	2.5000	2.5000		☒	เงินนอกงบประมาณ

เหตุผลและความจำเป็น

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งเป็นทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญและมีคุณค่าต่อระบบนิเวศในแต่ละพื้นที่ของประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบัน โลกประสบปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ตลอดจนประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ จึงส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่จะทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีความสำคัญ และเป็นทรัพยากรที่ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศป่า ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นโดยไม่สามารถหยุดยั้งได้

ดังนั้น เพื่อลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีการกำหนดดัชนีชี้วัด และเป้าหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช เป็นจำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPC) ทั้งในเรื่องการอนุรักษ์สายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชมากขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือการอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นหลักประกันความคงอยู่ของทรัพยากรพรรณพืชนอกเหนือไปจากการอนุรักษ์ในถิ่นกำเนิด ซึ่งตัวพืชอาจมีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนและสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ไฟป่า การบุกรุกแผ้วถาง ฯลฯ แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์เช่น พื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เราไม่สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืชทั้งหมดไว้ได้ดังนั้นสวนพฤกษศาสตร์สากลโดยทั่วไปจึงมีการวางนโยบายการรวบรวมตัวอย่างมีชีวิต (Living collection policy) ที่ชัดเจนเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และก่อให้เกิดความโดดเด่นในด้านกลุ่มพืชที่ทำการรวบรวม

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตกและภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ขยายขอบเขตการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพิ่มศักยภาพสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด เพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัย ให้บริการข้อมูลพืช และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพืชที่สำคัญของประเทศครบวงจร	1	ประเทศไทยมีแหล่งอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ พันธุ์ไม้หายากและพันธุ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ ที่เป็นหลักประกันการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งตัวอย่างอ้างอิง ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ ของประเทศ	1	พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นแหล่งอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดแห่งใหม่ มีแนวทางและการพัฒนาที่ชัดเจน	1	สามารถจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์จัดตั้งให้เป็นศูนย์กลางแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดประจำภูมิภาคได้ตามแผนงาน
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ สวนพฤกษศาสตร์แห่งใหม่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการดำเนินงานอย่างน้อย 2 แห่ง		■ จำนวนสวนพฤกษศาสตร์แห่งใหม่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการดำเนินงาน	
				■ ความสำเร็จตามแผนงานจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ร้อยละ 100		■ ร้อยละความสำเร็จในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ให้มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางด้านพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค	

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. เตรียมความพร้อมในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2 แห่ง												2				2				2
2. พัฒนาพื้นที่ดำเนินงานตามแผนพัฒนาระยะเริ่มต้นเพื่อเตรียมการดำเนินการด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ แหล่งเรียนรู้ แหล่งจัดแสดงพันธุ์ไม้	100%												100				100				100
3. ก่อสร้างอาคารสำนักงาน และอาคารพื้นที่ดำเนินการ	2 พื้นที่																1 พื้นที่				2 พื้นที่
4. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค	2 พื้นที่																1 พื้นที่				2 พื้นที่
5. รวบรวมและเพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา	2 พื้นที่												2 พื้นที่				2 พื้นที่				2 พื้นที่
6. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก	ปีละ 1 กิจกรรม												1 กิจกรรม				2 กิจกรรม				2 กิจกรรม
7. บริหารจัดการพื้นที่สวน	2 สวน												2 สวน				2 สวน				2 สวน

ความเสี่ยง								ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ					โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																												
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td colspan="2"></td></tr></table> ผลกระทบ <td colspan="8" rowspan="6">RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง</td> <td colspan="5">ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ</td> <td colspan="5">การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน</td> <td colspan="5" rowspan="6">ปรับแผนการดำเนินการ และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์</td>													5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1									1	2	3	4	5			RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง								ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการ และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
													5							RF1																																																															
													4																																																																						
													3						RF3	RF2																																																															
													2																																																																						
													1																																																																						
	1	2	3	4	5																																																																														
ระดับ					ระดับ																																																																														
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																										
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																										
ระดับ					ระดับ																																																																														
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																										
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี													งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					นำเสนอขอใช้เงินสำรองเพื่อขยายกิจการ																																																												
													ระดับ					ระดับ																																																																	
													1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																													
													10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																													
RF 3 ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก													การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																												
													ระดับ					ระดับ																																																																	
													1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																													
													6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																													

รหัส	P-02	อนุรักษ์ ศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น					SO3	มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ			
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี		
			3.0661	2.6061	2.6061	2.6060	2.6060		☐ เงินนอกงบประมาณ.....		

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยและรวบรวมข้อมูลทางด้านพรรณพฤกษชาติของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อภาวะวิกฤตของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พันธุ์พืช ศึกษาค้นคว้า วิจัย และเป็นศูนย์รวมตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง ข้อมูล สิ่งพิมพ์เผยแพร่ เพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะด้านพืชและแมลงของประเทศ ตลอดจนศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ใหม่เพื่อสนับสนุนการประเมินสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของพันธุ์พืชและแมลงในประเทศ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ พันธุ์ พืชหายากธรรมชาติของประเทศเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปสู่นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เพื่อให้เกิดความรักและความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

การดำเนินงานด้านการจัดการองค์ความรู้ ซึ่งประกอบด้วย การศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ งานบริหารจัดการตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ รวมถึงการเผยแพร่ ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร รวมถึงสนับสนุนการประเมินสถานภาพด้านการอนุรักษ์เพื่อการบริหารจัดการและนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา วิจัย เพื่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านพืช ให้เป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ ทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศในรูปแบบพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) และไม่มีชีวิต (Dry Collection) รวมถึงข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืชของประเทศ	1	ทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศได้รับการจัดเก็บ ในรูปแบบพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) และไม่มีชีวิต (Dry Collection) เพื่อเป็นฐานในการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืชของประเทศ	1	องค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการศึกษา รวบรวม เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ	1	องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมในการเป็นแหล่งให้บริการองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การต่อยอดด้านการ ศึกษา วิจัย ทางด้านพืชของประเทศต่อไป
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ รวบรวมพันธุ์ไม้ไว้ 5,000 ชนิดภายในปี 2570		■ จำนวนชนิดพันธุ์ไม้สำคัญของประเทศที่ได้รับรวบรวม อนุรักษ์ และจัดเก็บในรูปแบบตัวอย่างพันธุ์ไม้มีชีวิตอย่างเป็นระบบ 5,000 ชนิด	
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ ข้อมูลตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งและพันธุ์ไม้มีชีวิตที่สวนพฤกษศาสตร์รวบรวมไว้ได้รับการจัดเก็บในฐานข้อมูล ร้อยละ 85		■ ร้อยละของข้อมูลตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งและพันธุ์ไม้มีชีวิตที่สวนพฤกษศาสตร์รวบรวมไว้ได้รับการจัดเก็บในฐานข้อมูล	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
	เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย การสร้าง รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ		มีความพร้อมในการเป็นแหล่งให้บริการองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การต่อยอดด้านการ ศึกษา วิจัย ทางด้านพืชของประเทศ	- ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างเป็นระบบ 5,000 ตัวอย่าง - จำนวนตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างเป็นระบบ			
	ศึกษาและเพาะขยายพันธุ์พืช โดยใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์		พันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการศึกษา วิจัย เพื่อเพาะขยายพันธุ์พืชโดยใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์				

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน(กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน 5,000 ชนิด				2,500				3,000				3,500				4,000				5,500
2. เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	ไม่ต่ำกว่า 7 ชนิด/ปี				7				9				9				9				9
3. สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	5,000 ตัวอย่าง/ปี				5,000				5,000				5,000				5,000				

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ	โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																		
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> ผลกระทบ <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr></table>							5						RF1	4							3					RF3	RF2	2							1							1	2	3	4	5	RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง							ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
							5						RF1																																																							
							4																																																													
							3					RF3	RF2																																																							
							2																																																													
1																																																																				
1	2	3	4	5																																																																
ระดับ					ระดับ																																																															
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																											
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																											
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี							งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																			
							ระดับ					ระดับ																																																								
							1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																				
							10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																				
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก							การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																			
							ระดับ					ระดับ																																																								
							1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																				
							6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																				

SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Goal : Biodiversity Research and Innovation)

โครงการ	
R-01	โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
P-02	การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

รหัส	R-01	ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม					SO3	มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☐ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
			1.2930	1.5740	2.0000	2.2410	3.0000		☒ เงินนอกงบประมาณ.....สกว.....	

เหตุผลและความจำเป็น

ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 20 ประเทศที่มีทรัพยากรชีวภาพหลากหลายมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) หรือ ทรัพยากรชีวภาพ (Bioresource) เป็นฐานสำคัญของการเกษตร ยารักษาโรค และต่อยอดเศรษฐกิจทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับระบบนิเวศ ซึ่งเอื้อต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด โดยเฉพาะสำหรับมนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพคือต้นทุนของแหล่งอาหารซึ่งจะกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น รวมถึงใช้เป็นแหล่งยารักษาโรคและประโยชน์ด้านต่างๆ อีกนัยหนึ่ง

ที่ผ่านมาประเทศไทยใช้ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลของการพัฒนาดังกล่าวต้องแลกด้วยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดของเหลือทิ้งที่สร้างมลพิษ ปัญหาล้างขวด ล้างจาน ปัญหามลพิษ อัตรการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยเพียง ร้อยละ ๓ ต่อปี ด้วยอัตราการเติบโตดังกล่าวไม่เพียงพอในการนำพาประเทศไทยให้ก้าวข้าม “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยอาศัยฐานความเข้มแข็งของประเทศอันประกอบด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นเจ้าของสินค้าและบริการมูลค่าสูง ที่ยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าและบริการ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ช่วยหลายข้อจำกัด ให้เกิดการก้าวกระโดดของการพัฒนาต่อยอด สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กระจ่ายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งแบบทั่วถึง (Inclusive growth)รวมถึงการรักษาฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้สมดุล ด้วยการใช้นวัตกรรมใหม่เรียกว่า “โมเดลเศรษฐกิจ BCG” ซึ่งเป็นการพัฒนา ๓ เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน ทั้งนี้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทำหน้าที่บูรณาการการพัฒนาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สร้างคุณค่าเพิ่ม (Value creation) จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรมด้วยกลไกตุลาคี (Quadruple helix)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญประการหนึ่งในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช รวมทั้งส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจการดังกล่าวของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน และเห็นถึงความสำคัญของการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไปบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เพื่อความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นทุนพื้นฐานต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตเพื่อส่งต่อสู่คนรุ่นต่อไป ธรรมชาติจึงไม่ใช่แค่เพียงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตเท่านั้น แต่ธรรมชาติคือแหล่งกำเนิดของชีวิตและทุกสรรพสิ่งบนโลก เป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องรักษาสมดุลระหว่างการมีอยู่และใช้ไป โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางวิชาการด้านความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พัฒนาต่อยอด ตลอด จนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมูลค่าสูงจากความหลากหลายทางชีวภาพนำทุนทางทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมไปสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะพืชและแมลง เพื่อความ	1	มีองค์ความรู้ใหม่ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะพืชและแมลงของประเทศ ที่ได้มีการศึกษา รวบรวมอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดด้านการศึกษาวิจัย	1	องค์ความรู้ใหม่ด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะพืชและแมลงของประเทศ ได้รับการศึกษา รวบรวม อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดด้านการศึกษาวิจัย ประเมินสถานภาพด้านการอนุรักษ์ ตลอดจนจัดลำดับที่มีความสำคัญต่อประเทศ	1	ลดการสูญเสียชนิดพันธุ์พืช และประชาชนมีความตระหนักรู้ในความสำคัญในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชอย่างยั่งยืน
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ 20 ผลงาน / ปี		■ จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล	
						เป้าหมาย	
						ตัวชี้วัด	
						■ ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
มั่นคง ยั่งยืนและ เป็นฐานในการ แก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม สนับสนุนการ พัฒนาระบบ เศรษฐกิจชีวภาพ ของประเทศ	2	มีนวัตกรรมด้านความหลากหลาย ทางชีวภาพโดยเฉพาะพืชและ แมลง เพื่อความมั่นคงยั่งยืน และ เป็นฐานในการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจชีวภาพของ ประเทศ	มีนวัตกรรมในการสร้างผลิตภัณฑ์และ บริการจากทรัพยากรชีวภาพโดยเฉพาะพันธุ์พืชที่มีการ กระจายพันธุ์อยู่ในประเทศไทย เพื่อเพิ่มมูลค่าและสนับสนุนการเพิ่มรายได้ของท้องถิ่นจาก สินค้าและบริการที่ได้ มาตรฐานสากล		ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถ นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเชิงสังคม อย่างน้อย ร้อยละ 10	ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิง สังคม (ร้อยละ)
			1 ต้นแบบต่อปี	จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงาน วิจัย		
			1 โครงการต่อปี	จำนวนโครงการวิจัยและนวัตกรรมที่ร่วมกับหน่วยงานภายนอก		

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงใน ประเทศไทย	20 ผลงาน / ปี				15				15				15				20				20
2. วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริม มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคม ของพันธุ์พืช	1 ต้นแบบต่อ ปี		0		1				1				1				1				
3. วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการ อนุรักษ์ พันธุ์ ความหลากหลาย ของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ของประเทศ	1 โครงการ ต่อปี				1				1				1				1				

ความเสี่ยง								ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ				โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																																	
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="2"></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td colspan="6"></td></tr></table> ผลกระทบ <td colspan="7" rowspan="5">RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง</td> <td colspan="5">ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ</td> <td colspan="5">การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน</td> <td colspan="5" rowspan="5">ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์</td>													5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1										1	2	3	4	5							RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง							ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
													5							RF1																																																																			
													4																																																																										
													3						RF3	RF2																																																																			
													2																																																																										
1																																																																																							
		1	2	3	4	5																																																																																	
ระดับ					ระดับ																																																																																		
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																														
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																														
ระดับ					ระดับ																																																																																		
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี							งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					ทบทวนเป้าหมายพัฒนากระบวนการเขียนโครงการ และการเชื่อมโยงเป้าหมายสำคัญ																																																																						
							ระดับ					ระดับ																																																																											
							1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																							
							10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																							
							ระดับ					ระดับ																																																																											
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก							การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																																						
							ระดับ					ระดับ																																																																											
							1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																							
							6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																																							
							ระดับ					ระดับ																																																																											

รหัส	P-02	อนุรักษ์ ศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น					SO3	มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ☐ เงินนอกงบประมาณ.....	
			3.0661	2.6061	2.6061	2.6060	2.6060			

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยและรวบรวมข้อมูลทางด้านพรรณพฤกษชาติของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อภาวะวิกฤตของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พันธุ์พืช ศึกษาค้นคว้า วิจัย และเป็นศูนย์รวมตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง ข้อมูล สิ่งพิมพ์เผยแพร่ เพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะด้านพืชและแมลงของประเทศ ตลอดจนศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ใหม่เพื่อสนับสนุนการประเมินสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของพันธุ์พืชและแมลงในประเทศ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ พันธุ์ พืชหายากธรรมชาติของประเทศเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปสู่นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เพื่อให้เกิดความรักและความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

การดำเนินงานด้านการจัดการองค์ความรู้ ซึ่งประกอบด้วย การศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ งานบริหารจัดการตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ รวมถึงการเผยแพร่ ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร รวมถึงสนับสนุนการประเมินสถานภาพด้านการอนุรักษ์เพื่อการบริหารจัดการและนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา วิจัย เพื่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านพืช ให้เป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ ทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศในรูปแบบพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) และไม่มีชีวิต (Dry Collection) รวมถึงข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานในการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืชของประเทศ	1	ทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศได้รับการจัดเก็บ ในรูปแบบพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) และไม่มีชีวิต (Dry Collection) เพื่อเป็นฐานในการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืชของประเทศ	1	องค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการศึกษา รวบรวม เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ	1	องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความพร้อมในการเป็นแหล่งให้บริการองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การต่อยอดด้านการ ศึกษา วิจัย ทางด้านพืชของประเทศต่อไป
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ รวบรวมพันธุ์ไม้ไว้ 5,000 ชนิดภายในปี 2570		■ จำนวนชนิดพันธุ์ไม้สำคัญของประเทศที่ได้รับรวบรวม อนุรักษ์ และจัดเก็บในรูปแบบตัวอย่างพันธุ์ไม้มีชีวิตอย่างเป็นระบบ 5,000 ชนิด	
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ ข้อมูลตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งและพันธุ์ไม้มีชีวิตที่สวนพฤกษศาสตร์รวบรวมไว้ได้รับการจัดเก็บในฐานข้อมูล ร้อยละ 85		■ ร้อยละของข้อมูลตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งและพันธุ์ไม้มีชีวิตที่สวนพฤกษศาสตร์รวบรวมไว้ได้รับการจัดเก็บในฐานข้อมูล	

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
	เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย การสร้าง รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ		มีความพร้อมในการเป็นแหล่งให้บริการองค์ความรู้ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การต่อยอดด้านการ ศึกษา วิจัย ทางด้านพืชของประเทศ	ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างเป็นระบบ 5,000 ตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งที่รวบรวมและจัดเก็บไว้ในสวนพฤกษศาสตร์อย่างเป็นระบบ		
	ศึกษาและเพาะขยายพันธุ์พืช โดยใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์		พันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ได้รับการศึกษา วิจัย เพื่อเพาะขยายพันธุ์พืชโดยใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์				

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน(กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1.สำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน 5,000 ชนิด				2,500				3,000				3,500				4,000				5,500
2. เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	ไม่ต่ำกว่า 7 ชนิด/ปี				7				9				9				9				9
3. สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	5,000 ตัวอย่าง/ปี				5,000				5,000				5,000				5,000				

ความเสี่ยง								ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ				โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																									
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> ผลกระทบ <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr></table>													5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1								1	2	3	4	5	RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง							ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
													5							RF1																																																											
													4																																																																		
													3						RF3	RF2																																																											
													2																																																																		
1																																																																															
1	2	3	4	5																																																																											
ระดับ					ระดับ																																																																										
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																						
< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																																						
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี													งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																								
													ระดับ					ระดับ																																																													
													1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																									
													10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																									
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก													การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																								
													ระดับ					ระดับ																																																													
													1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																									
													6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																									

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี

โครงการ	
S-01	S-01 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชหายากใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม
P-01	การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
I-01	โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
BMC0 0-004	โครงการธุรกิจจัดหารายได้ตามแบบจำลอง
S-03	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

S-01	S-01	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชพืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม					SO2	มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก	
							SO4	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	
ผู้รับผิดชอบ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
			5.1190	10.7877	43.2102	46.3676	50.000		☐ เงินนอกงบประมาณ.....

เหตุผลและความจำเป็น

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งเป็นทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญและมีคุณค่าต่อระบบนิเวศในแต่ละพื้นที่ของประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบัน โลกประสบปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ตลอดจนประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ จึงส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่จะทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีความสำคัญ และเป็นทรัพยากรที่ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศป่า ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นโดยไม่สามารถหยุดยั้งได้

ดังนั้น เพื่อลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงมีการกำหนดดัชนีชี้วัด และเป้าหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช เป็นจำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPC) ทั้งในเรื่องการอนุรักษ์สายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชมากขึ้นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือการอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นหลักประกันความคงอยู่ของทรัพยากรพรรณพืชนอกเหนือไปจากการอนุรักษ์ในถิ่นกำเนิด ซึ่งตัวพืชอาจมีความเสี่ยงต่อการลดจำนวนและสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ภาวะโลกร้อน น้ำท่วม แผ่นดินถล่ม ไฟป่า การบุกรุกแผ้วถาง ฯลฯ แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์เช่น พื้นที่ บุคลากร และงบประมาณ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เราไม่สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืชทั้งหมดไว้ได้ ดังนั้นสวนพฤกษศาสตร์สากลโดยทั่วไปจึงมีการวางนโยบายการรวบรวมตัวอย่างมีชีวิต (Living collection policy) ที่ชัดเจนเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และก่อให้เกิดความโดดเด่นในด้านกลุ่มพืชที่ทำการรวบรวม

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม เพื่อทำการอนุรักษ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง รวมทั้งการฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ในการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพิ่มศักยภาพสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด เพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยให้บริการข้อมูลพืช และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านพืชที่สำคัญของประเทศครบวงจร	1	ประเทศไทยมีแหล่งอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ พันธุ์ไม้หายากและพันธุ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ ที่เป็นหลักประกันการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งตัวอย่างอ้างอิง ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ ของประเทศ	1	มีพื้นที่ที่เป็นได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และพืชที่ถูกคุกคาม และเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ที่สำคัญของประเทศกระจายครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค	1	เป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์พืช
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				■ จำนวน 6 พื้นที่	■ จำนวนพื้นที่ที่เป็นได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และพืชที่ถูกคุกคาม	■ ร้อยละ 80 ตามแผนการพัฒนาพื้นที่	■ ระดับความสำเร็จในการเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สนใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
							ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์พืช
2	เพื่ออนุรักษ์ และบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชหายากที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพื่อสำรองพันธุ์กรรมพืชนอกถิ่นกำเนิดสามารถนำไปต่อยอดการใช้ประโยชน์สู่ความยั่งยืน	2	ทรัพยากรพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชหายากพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัยและนำคืนสู่ถิ่นกำเนิดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	2	มีชนิดพันธุ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์รวบรวม และสำรองพันธุ์กรรมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์	2	มีระบบฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ 1,000 ชนิดในปี 2570 ปี 2569 จำนวน 865 ชนิด		■ จำนวนชนิดพันธุ์พืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์รวบรวม และสำรองพันธุ์กรรมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์	
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ มีข้อมูลร้อยละ 50 ของข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์		สัดส่วนร้อยละของข้อมูลในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชมีชีวิตมีความครบถ้วนสมบูรณ์	

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน(กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดเพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช	พัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดเพื่อเป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช				5				5				6				6				7
2. อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์หรือ อยู่ในภาวะคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์และคุ้มครองไม่ต่ำกว่า				577				623				749				865				1000

ความเสี่ยง										ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ										โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																															
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td colspan="2"></td></tr></table> ผลกระทบ										5							RF1	4								3						RF3	RF2	2								1									1	2	3	4	5			RF1 ระบบการควบคุมและบริหารจัดการไม่เป็นระบบ					การวางแผนและทบทวนการบริหารจัดการที่ดี					ประสิทธิภาพการให้บริการแหล่งอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ (ร้อยละความสำเร็จตามแผน)					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
										5							RF1																																																												
										4																																																																			
										3						RF3	RF2																																																												
										2																																																																			
1																																																																													
	1	2	3	4	5																																																																								
ระดับ					ระดับ																																																																								
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																																				
3 ครั้ง	3 ครั้ง	1 ครั้ง	ไม่มี	ไม่มี	90%	80%	70%	60%	50%																																																																				
RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี										งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																									
										ระดับ					ระดับ																																																														
										1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																										
										10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																										
RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก										การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																									
										ระดับ					ระดับ																																																														
										1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																										
										6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม																																																										

รหัส	P-01	สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น					SO1 SO4	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี	
ผู้รับผิดชอบ	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	งบประมาณ	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
			51.2064	52.8796	72.9032	72.8439	85.0000		☒ เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้ เงินกำไร สะสม (สมทบ)

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีภารกิจในการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนให้บริการความรู้ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ นอกระบบที่สำคัญของประเทศ

การตอบสนองบทบาทการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ที่สมบูรณ์ ผู้คนนิยมเข้าค้นหาหาความรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลากหลาย เช่น การมีพื้นที่สำหรับสันทนาการ พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและสถานกิจกรรม เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม การมีพื้นที่บริการ ซึ่งจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ร้านจำหน่ายสินค้า ระบบสาธารณูปโภค ป้ายสื่อความหมายต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เยี่ยมชม การมีพื้นที่สำหรับการให้ความรู้ เช่นพื้นที่การจัดแสดงพรรณไม้ พื้นที่การจัดนิทรรศการ ประชุม อบรม ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารสนเทศ รวมถึงการมีพื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ ประกอบด้วยอาคารสำนักงาน และโรงเรือนเพาะชำ เป็นต้น

จากองค์ประกอบดังกล่าว องค์การฯ จึงได้จัดทำโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างและพัฒนา บำรุง ดูแลรักษาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ให้ มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ สามารถรองรับ และมีความพร้อมสำหรับการให้บริการการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ แก่ผู้เข้าเยี่ยมชมสวน รวมถึงการให้บริการองค์ความรู้ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักและความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติสืบไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ คู่ความเพลิดเพลิน และเป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อให้บริการแก่ประชาชน รวมถึงสร้างการรับรู้และสร้างความตระหนักในความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์	1	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ คู่ความเพลิดเพลิน รวมถึงการเป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษา วิจัยทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อให้บริการความรู้ และเกิดการรับรู้และความตระหนักในความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์	1	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัด อ.ส.พ. ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพของประชาชน	1	สวนพฤกษศาสตร์ผ่านมาตรฐานการดำเนินงานในด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อภาพลักษณ์ในดำเนินงานของสวนพฤกษศาสตร์
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ สวนพฤกษศาสตร์จำนวน 5 แห่ง ได้รับการพัฒนาเพื่อให้บริการสวนพฤกษศาสตร์กับประชาชน	■ จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการให้บริการสวนพฤกษศาสตร์สู่ประชาชน	■ ผ่านการรับรองมาตรฐาน หรือได้รับรางวัลในการดำเนินงาน ปีละ 1 ครั้ง	ได้รับการรางวัล หรือการรับรองมาตรฐานการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
				2	มีเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เข้ามาใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์	2	ประชาชนมีความพึงใจต่อการให้บริการสวนพฤกษศาสตร์ในการแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ และท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ไม่ต่ำกว่า 300,000 คน และเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 15% ของทุกปี	จำนวนผู้มาใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ทางด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	ร้อยละความพึงพอใจไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	สัดส่วนความพึงพอใจต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์และแหล่งท่องเที่ยว
2	เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน		ประชาชนได้รับความรู้จากกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้และเกิดความตระหนักในด้านการอนุรักษ์	3	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง	ประชาชนได้รับความรู้ด้านพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ และเกิดความตระหนักในการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช	
				จำนวนผู้ร่วมกิจกรรมและได้รับความรู้ 1,200 ราย	จำนวนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมและหลักสูตรการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ องค์การ	ร้อยละ 70 ของประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในระดับมากขึ้นไป	ร้อยละของประชาชนที่เกิดการรับรู้ และความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพ
3	เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ และระบบบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ			พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน ตลอดจนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและบริการ		คุณภาพการให้บริการจัดการและการให้บริการมีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				4 ผลการประเมินระบบบริหารจัดการองค์กรทั้ง 8 ด้าน ผ่านค่า ระดับ 3	ระดับคะแนนการบริหารจัดการองค์กรทั้ง 8 ด้าน	3 ร้อยละ 80 ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป	ร้อยละของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีระดับความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	5 แห่ง				5				5				5				5				5
2. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ ประชาชน	1,200 ราย / ปี				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย				1,200 ราย
3. พัฒนาและดูแลระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ	2 ระบบ			2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ				2 ระบบ	
4. ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ	ระดับความ พึงพอใจใน การให้บริการ				80%				80%				80%				80%				80%
5. บริหารจัดการและพัฒนา สมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	คะแนน ระดับ 3				ระดับ 1.86				ระดับ 2.14				ระดับ 2.46				ระดับ 2.83				ระดับ 3.00

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ		โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง				
โอกาส	ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์							RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง	ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
									ระดับ					ระดับ									
									1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
									< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี					
							RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี	งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน					การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์					
								ระดับ					ระดับ										
								1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						
								10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี						
							RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก	การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น					
								ระดับ					ระดับ										
								1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						
								6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม						
							ผลกระทบ																

รหัส	I-01	โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนยังยืน				SO4	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์				
ผู้รับผิดชอบ	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒	พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
				10.1000	7.000	6.8478	10.000		☒	เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้	

เหตุผลและความจำเป็น

ตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 หมายความว่าที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยในเป้าหมายที่ 3 เน้นให้การท่องเที่ยวไทยต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนงานบูรณาการการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามจุดหมาย มีเป้าหมายหลักของแผน คือให้ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน มีตัวชี้วัดในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 2.4 ล้านล้านบาท และการจัดอันดับการพัฒนาการเดินทางท่องเที่ยว Travel & Tourism Development Index (TTDI) อยู่ในอันดับ 1 ใน 30

โดยตามแนวทางการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการ แนวทางที่ 1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนวัฒนธรรม มีเป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น โดยมีการดำเนินงานผ่านโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ที่มีหลายหน่วยงานร่วมกันขับเคลื่อน

จากเป้าหมายที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับแนวโน้มการท่องเที่ยว ปัจจุบันกำลังเกิดกระแสการมุ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น รวมทั้งกระแสนิยมและความสนใจด้านพรรณพืช การใช้ประโยชน์จากพืช การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ “สวนพฤกษศาสตร์” จึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และสร้างสรรค์ มีความน่าสนใจ สามารถเป็นกลไกที่สำคัญของประเทศในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ ด้วยการผสมผสานภารกิจสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ในการเป็นแหล่งรวบรวมและจัดเก็บองค์ความรู้ด้านพืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ พรรณไม้ที่สำคัญตลอดจน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของประชาชน เพื่อทำการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลิน ตลอดจน เป็นแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืชเพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดในระดับประเทศที่มีการดำเนินการตามภารกิจตามเป้าหมายการอนุรักษ์พรรณพืชในระดับโลก และมีความสอดคล้องตามแนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกับกับสวนพฤกษศาสตร์ต่างๆ ทั่วโลก

นอกจากภารกิจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่สำคัญ ยังสามารถต่อยอดและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ ถ่ายทอด และสร้างความตระหนัก ในความสำคัญของทรัพยากรพันธุ์พืช ส่งผลต่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศอย่างยั่งยืน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศ ให้มีมาตรฐาน และเทียบเท่าสวนพฤกษศาสตร์ระดับสากล ตลอดจนเป็นดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตของประเทศ เพื่อให้สามารถรองรับผู้มาใช้บริการ รวมถึงนักท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพรูปแบบใหม่ ที่สามารถตอบสนองต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการอนุรักษ์ห่วงแหนทรัพยากรพันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เล็งเห็นศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ทางภาคเหนือ ในความรับผิดชอบขององค์กร ที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ดินแดนแห่งวัฒนธรรมล้านนา ที่อุดมไปด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ในภาคเหนือ สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่าสุโขทัย ดินแดนแห่งพรรณไม้และวัฒนธรรมโบราณ สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าในพระราชดำริ พื้นที่ ดินแดนประวัติศาสตร์ทหารกล้า เต็มด้วยพรรณไม้หายากในพื้นที่สูง ล้วนสามารถพัฒนาเป็นสวนพฤกษศาสตร์ ที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กลมกลืนกับธรรมชาติและพันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้จัดทำ โครงการ (ระดับรายการ) ส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของประเทศ โดยมีการพัฒนาและการดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ และสร้างการรับรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีความรับผิดชอบต่อประชาชนและนักท่องเที่ยว	สวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการยกระดับการบริการและการบริหารจัดการสามารถรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ	1	สวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ		1	ประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการ และการรองรับนักท่องเที่ยว
			เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
		2	■ 10 ผลงาน / ปี	■ สวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ		■ ระดับความพึงพอใจ ร้อยละ 80	■ ระดับความพึงพอใจของประชาชน ระดับมากขึ้นไป ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว
			2	สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว		■ ระดับความตระหนัก ร้อยละ 70	■ ระดับความตระหนัก ของนักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการอนุรักษ์ หวงแหนทรัพยากรพันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศในระดับมากขึ้นไปในระดับมาก
			■ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5	■ รายได้จากการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5			

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. พัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	1 แห่ง				1				1				1				1				1
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง สรวงและวัฒนธรรม	3 แห่ง								2				3				3				3

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ			โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง											
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์							โอกาส			RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง							ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์				
																	ระดับ					ระดับ									
																	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					
																	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี					
																	ผลกระทบ					ระดับ									
														การสื่อสารและบูรณาการ					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น							
														ระดับ					ระดับ												
														1	2	3	4	5	1	2	3	4	5								
														6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม	4 กิจกรรม								
														ผลกระทบ					ระดับ										ระดับ		

รหัส	BMC	สร้างรายได้จากการประกอบกิจการ				SO4	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์			
ผู้รับผิดชอบ	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการ พฤกษศาสตร์	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☐ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
				25.8400 ลบ.	26.8500 ลบ.	28.000 ลบ.	35.0000 ลบ.		☒ เงินนอกงบประมาณ.....	

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรัฐวิสาหกิจส่งเสริม ที่มุ่งเน้นงานด้านการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย การเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในการดำเนินการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อดำเนินกิจการของสวนพฤกษศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ด้วยโอกาสและประเภทขององค์กรในการเป็นรัฐวิสาหกิจ จึงจำเป็นต้องจัดหารายได้เพื่อนำรายได้มาสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร และส่งให้กับภาครัฐ ทั้งนี้ในการดำเนินงานที่ผ่านมา องค์กรฯ อยู่ในสถานการณ์ทางการเงินที่ไม่ปกติ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐอย่างเพียงพอ จำเป็นต้องจัดหารายได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร จึงได้จัดทำแผนธุรกิจ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ โดยใช้ทรัพยากรการดำเนินงานที่มีเป็นสินค้าและบริการ

องค์กรจึงได้วางกลยุทธ์ทางธุรกิจในการรวม เพื่อเร่งให้เกิดกิจกรรมการจัดหารายได้ในเชิงรุก เพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการ โดยทำการวิเคราะห์โอกาสเชิงยุทธศาสตร์โดยใช้เครื่องมือ The Ansoff Matrix อ.ส.พ. ได้วางกลยุทธ์ ผลิตภัณฑ์ทางการตลาดของ อ.ส.พ. โดยมุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ภายใต้ภารกิจและการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ รวมถึงการมุ่งเน้นด้าน Marketing ในการหาตลาดใหม่ๆ จึงใช้กลยุทธ์หลายด้านด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับตลาดใหม่ Diversitfication Strategy และจัดทำเป็นธุรกิจฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อดำเนินการ

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดหารายได้ขององค์กร จากภารกิจ การดำเนินงาน ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทั้ง และรองรับการพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคต	1	อ.ส.พ. สามารถจัดหารายได้จากการกิจการดำเนินงาน ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทั้ง เพื่อรองรับการพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคต	1	รายได้จากการดำเนินงาน	1	กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ ที่เพิ่มขึ้น (EP=+)
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ 60 ลบ. ภายในปี 2569		■ จำนวนรายได้จากการดำเนินงานภายในปี	
				■ -5 ภายในปี 2567		■ กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น	

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย (ลบ.)	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. ดำเนินกิจกรรมตามแผนธุรกิจจัดหารายได้ BMC 001 แบบจำลองธุรกิจด้านการอนุรักษ์	7.0000								3.5010				3.5010				7.0000				7.0000

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย (ลบ.)	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
2. ดำเนินกิจกรรมตามแผนธุรกิจจัดหา รายได้ BMC 002แบบจำลองธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้	8.0000								6.2250				6.2250				8.0000				8.0000
3. ดำเนินกิจกรรมตามแผนธุรกิจจัดหา รายได้ BMC 003แบบจำลองธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน	43.5000								33.7830				33.7830				43.5000				51.5000
4. ดำเนินกิจกรรมตามแผนธุรกิจจัดหา รายได้ BMC 004 แบบจำลองธุรกิจ ด้านการวิจัยและพัฒนา	1.5000								1.5000				1.5000				1.5000				1.5000

ความเสี่ยง							ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ					โอกาสเกิด :					ผลกระทบ :					แผนบริหารความเสี่ยง																																																			
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โอกาส <table><tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF1</td></tr><tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>RF3</td><td>RF2</td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td></td></tr></table> ผลกระทบ												5						RF1	4							3					RF3	RF2	2							1								1	2	3	4	5		RF1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายและผู้บริหารระดับสูง					ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ					การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน					ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่ไม่มีความเสี่ยงไปพลางก่อน				
												5						RF1																																																							
												4																																																													
												3					RF3	RF2																																																							
												2																																																													
												1																																																													
													1	2	3	4	5																																																								
												ระดับ					ระดับ																																																								
												1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																				
												< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี																																																				
RF2 ขาดการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน					การสื่อสารภายในองค์กรน้อย					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน หรือล่าช้ากว่าแผน					มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น																																																										
					ระดับ					ระดับ																																																															
					1	2	3	4	5	5	2	3	4	5																																																											
					4 ครั้ง	3 ครั้ง	2 ครั้ง	1 ครั้ง	ไม่มี	1 เดือน	1 เดือน	3 เดือน	6 เดือน	>1 ปี																																																											
RF 3 บุคลากรขาดความรู้และทักษะทางด้านธุรกิจ					บุคลากรรับผิดชอบหลักในด้านธุรกิจ และการตลาดแต่ละ BMC (ราย)					การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน หรือล่าช้ากว่าแผน					สื่อสารและการกำหนดการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น																																																										
					ระดับ					ระดับ																																																															
					1	2	3	4	5	1	2	3	4	5																																																											
					4	3	2	1	ไม่มี	1 เดือน	1 เดือน	3 เดือน	6 เดือน	>1 ปี																																																											

รหัส	S-03	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมั่งสุ่มความยั่งยืน					SO1	ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก		
							SO4	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี		
ผู้รับผิดชอบ	สำนักบริหาร ส่วนนโยบายและแผน	งบประมาณ (ลบ.)	66	67	68	69	70	แหล่งเงินงบประมาณ	☒ พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี	
			1.3029	1.2000	5.5300	5.5295	6.0000		☐ เงินนอกงบประมาณ.....	

เหตุผลและความจำเป็น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการกิจในการอนุรักษ์ ศึกษา วิจัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนให้บริการความรู้ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ของระบบที่สำคัญของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงาน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ประเด็นย่อยการยกระดับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ และแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นปฏิรูปที่ 3 ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ 4 ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศรวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน ประเด็นปฏิรูปที่ 5 ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ในโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีกลยุทธ์ที่หลากหลายในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้าง ผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การสร้างกลไกที่สำคัญในการอนุรักษ์ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักของประชาชน ในด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องรวดเร็ว และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ ในโลกปัจจุบัน การพัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อการให้บริการในระดับสากล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินการ ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช ให้คงอยู่ และเกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สืบไป

องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงวางยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญของประเทศในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรอย่างยั่งยืนสืบไป โดยในการดำเนินงาน อ.ส.พ. มุ่งสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งเครือข่ายภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่สากล ตามมาตรฐาน BGCI และตอบสนองต่อเป้าหมายระดับประเทศและระดับโลกได้ อย่างชัดเจน โดยมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องและตอบสนองต่อประเทศชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลักดันให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ตามเป้าหมายระดับประเทศ

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
1	เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล สามารถเป็นกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีการดำเนินงานในระดับนานาชาติและได้รับการรับรองมาตรฐานการดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล	1	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัด อ.ส.พ.ให้มีมาตรฐานระดับสากล	1	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการรับรองมาตรฐาน BGCI Accreditation
				เป้าหมาย		ตัวชี้วัด	
				■ สวนพฤกษศาสตร์อย่างน้อย 1 แห่ง ได้รับการพัฒนาสู่การขอรับมาตรฐาน		■ จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงสู่การขอรับมาตรฐาน	
				■ สวนพฤกษศาสตร์ 1 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3		■ ผ่านการรับรองการรับรองมาตรฐาน BGCI Accreditation ในปี 2569	
2	เพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ เครือข่ายทางด้าน	2		2	มีหน่วยงานองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช	2	สวนพฤกษศาสตร์ความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับสร้างโอกาสในการดำเนินงานด้านต่างๆ ในระดับสากล

วัตถุประสงค์		ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		ผลผลิต (Output)		ผลลัพธ์ (Outcome)	
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
พืช และความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในและต่างประเทศ		มีเครือข่ายการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากล		หน่วยงานระดับประเทศ และระดับสากล ที่ร่วมเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 แห่ง	จำนวนหน่วยงาน/องค์กรที่เข้าร่วมเครือข่ายสวนพฤกษศาสตร์	ที่มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายไม่ต่ำกว่า 80 ร้อยละ	ร้อยละของเครือข่ายทั้งหมดที่มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกันในระดับสากล
3	เพื่อส่งเสริมการจัดการระบบสารสนเทศฐานข้อมูลด้านความหลากหลายของทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ ให้สามารถสนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล	3	ระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูลที่ด้านความหลากหลายของทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ ได้รับการพัฒนา และสามารถสนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล	3	มีการพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลที่สนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากลให้สอดคล้องกับภารกิจองค์กร	3	สารสนเทศและฐานข้อมูลสามารถนำเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				พัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล ที่สนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล ได้อย่างน้อย 1 ระบบ หรือ 1 โครงการ	จำนวนระบบหรือโครงการในการพัฒนาสารสนเทศและฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนงานด้านการศึกษา วิจัย และการอนุรักษ์ รวมถึงการเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับสากล	ผู้ให้บริการสารสนเทศและฐานข้อมูลเพิ่มขึ้นร้อยละ 15%	สัดส่วนผู้ให้บริการสารสนเทศและฐานข้อมูลที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน
4	เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการองค์กรให้รองรับการเปลี่ยนแปลง	4	มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพรองรับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศอย่างมั่นคงยั่งยืน	4	ระบบการบริหารจัดการและบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีมาตรฐาน	4	ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อระบบบริหารจัดการ
				เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
				ระบบบริหารจัดการองค์กรมีกิจกรรมการสื่อสารและพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้ง 8 ด้านตาม Core Business Enabler	จำนวนระบบบริหารจัดการองค์กรมีกิจกรรมการสื่อสารและพัฒนาตามเป้าหมาย	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ร้อยละของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการในระดับมากขึ้นไป

ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงาน (กิจกรรมหลัก)	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (9)																			
		2566				2567				2568				2569				2570			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. พัฒนาศูนย์ประกอบตามมาตรฐาน การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ตามมาตรฐาน BGCI	ระดับ 3 ในปี 2570				ระดับ 1-2													ระดับ 3			
2. สร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้าน การอนุรักษ์ เครือข่ายทางด้านพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ	เพิ่มขึ้นปีละ 2 แห่ง		1		1		1		1		1		1		1		1		1		1
3. พัฒนาระบบการจัดการจัดการ ระบบสารสนเทศฐานข้อมูล	ระบบแล้ว เสร็จตามแผน		10%		20%		30%		40%		50%		60%		70%		80%		90%		100 %
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร ตามแผนการดำเนินงาน Core Business Enabler	8 ระบบ				8				8				8				8				8

ความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยงของโครงการ	โอกาสเกิด :	ผลกระทบ :	แผนบริหารความเสี่ยง												
ความเสี่ยงที่จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์	RF1 ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญ	ระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร และ ผอ.อสพ ขาดช่วง. หมดวาระ	การดำเนินงานล่าช้ากว่าแผน	ปรับแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี และในระหว่างปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์												
		ระดับ					ระดับ									
		1	2		3	4	5	1	2	3	4	5				
		< 1 เดือน	1-2 เดือน		2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน	>1 ปี				
โอกาส	ผลกระทบ	5									RF1					
		4														
		3									RF3	RF2				
		2														
		1														
											1	2	3	4	5	
												ผลกระทบ				
	RF2 งบประมาณในการขับเคลื่อนตามแผนในแต่ละปี	งบประมาณได้รับต่ำกว่าแผนงาน	การดำเนินกิจกรรมล่าช้าและหยุดชะงัก								มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น					
		ระดับ					ระดับ									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4		5				
		10%	30%	50%	70%	100%	< 1 เดือน	1-2 เดือน	2-3 เดือน	4-6 เดือน		>1 ปี				
	RF 3ขาดการสื่อสารและการบูรณาการด้านบริหารจัดการในเชิงรุก	การสื่อสารและบูรณาการ	การดำเนินงานในกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผน								มีการนำสื่อ Online ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น					
		ระดับ					ระดับ									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4		5				
		6 ครั้ง	4-5	2-3 ครั้ง	1-2 ครั้ง	ไม่มี	ดำเนินการครบถ้วน	1 กิจกรรม	2 กิจกรรม	3 กิจกรรม		4 กิจกรรม				

**แผนปฏิบัติการประจำปี
องค์การสวนพฤกษศาสตร์**

Botanical Garden Organization

2566–2570

ฉบับใช้บังคับประมาณ พ.ศ. 2569

เรียบเรียงโดยส่วนนโยบายและแผน